

แผนพัฒนานันทนาการแห่งชาติ ฉบับที่ ๓

(พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔)

กรมพลศึกษา

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

คำนำ

กรมพลศึกษา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา มีภารกิจหลักในการส่งเสริมกีฬาและนันทนาการ แก่เด็ก เยาวชนและประชาชนในชาติ ให้มีความสุขทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม เพื่อเป็นรากฐานที่สำคัญยิ่งในการเสริมสร้างสังคมไทยให้เข้มแข็ง ตั้งแต่ครอบครัว ชุมชนและสังคม โดยมีแผนพัฒนานันทนาการแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๕๙) ซึ่งเป็นแผนแม่บทในการพัฒนานันทนาการชาติ เป็นแนวทางในการดำเนินงาน บัดนี้ การดำเนินงานได้สิ้นสุดระยะเวลาที่กำหนดแล้ว ดังนั้น กรมพลศึกษา จึงได้จัดทำแผนพัฒนานันทนาการแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) ขึ้น เพื่อใช้เป็นกรอบในการกำหนดแนวทางพัฒนานันทนาการของชาติให้ดำเนินเป็นไปในทิศทางเดียวกันทั้งประเทศ โดยให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

กรมพลศึกษา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ขอขอบคุณที่ปรึกษาโครงการ ผู้ทรงคุณวุฒิ คณะทำงาน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ตลอดจนหน่วยงานต่างๆ ที่มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนานันทนาการแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน จะนำแผนพัฒนานันทนาการแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) ไปสู่การปฏิบัติ อย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

กรมพลศึกษา
กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	
สารบัญ	
บทที่ ๑	บทนำ ๑
บทที่ ๒	การประเมินสภาพแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อพัฒนานันทนาการ ๔
บทที่ ๓	สาระสำคัญของแผนพัฒนานันทนาการแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ ๑๔ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔)
	- วิสัยทัศน์ ๑๔
	- พันธกิจ ๑๔
	- วัตถุประสงค์ ๑๔
	- เป้าหมาย ๑๔
	- รายละเอียดยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนานันทนาการแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ ๑๕ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔)
	ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การส่งเสริมประชาชนให้เห็นคุณค่าของการใช้เวลาว่าง ๑๖ ให้เป็นประโยชน์ ด้วยการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ จนเป็นวิถีชีวิต
	ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การพัฒนาการจัดการทรัพยากรนันทนาการ ๑๗
	ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การพัฒนาการจัดการความรู้ นวัตกรรมนันทนาการ ๑๘ การเผยแพร่ และการนำไปใช้อย่างแพร่หลาย
	ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การพัฒนาการบริหารจัดการนันทนาการ ๑๙
	ยุทธศาสตร์ที่ ๕ การพัฒนานันทนาการเชิงพาณิชย์ เพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจ ๒๐ และสังคม
บทที่ ๔	การแปลงแผนพัฒนานันทนาการแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ ๒๑ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) สู่การปฏิบัติ
	หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแปลงแผนพัฒนานันทนาการแห่งชาติ ๓๖ ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) สู่การปฏิบัติ
	หน่วยงานที่รับผิดชอบ ๓๗
ภาคผนวก	๓๙
	คำจำกัดความ ๔๐

บทที่ ๑

บทนำ

หลักการและเหตุผล

การดำรงชีพในปัจจุบัน ถึงแม้จะมีความยุ่งยากซับซ้อนมากขึ้นกว่าแต่ก่อนเป็นอย่างมาก มนุษย์มีความจำเป็นต้องมีเวลาว่างเว้นจากภาระหน้าที่ที่ต้องทำงานเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี ปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงทั้งในรูปแบบของการใช้ชีวิต สิ่งแวดล้อมและความเชื่อของบุคคล รวมทั้งกิจกรรมนันทนาการมีการเปลี่ยนแปลงไปเช่นกัน ได้แก่ กิจกรรมการเล่นและการแข่งขันกีฬา มหรสพ ภาพยนตร์ โทรทัศน์และกิจกรรมการท่องเที่ยว เกิดการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมมากขึ้น และมีความต้องการใช้ทรัพยากรมากขึ้น จึงก่อให้เกิดความเสียหายกับสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติมากมาย มนุษย์เริ่มมีความตื่นตัว ตระหนักในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและธรรมชาติมากขึ้น เพื่อให้เป็นแหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่ยั่งยืน กิจกรรมที่ได้รับความนิยมมากยิ่งขึ้น ได้แก่ การอยู่ค่ายพักแรม การชมนก การศึกษาธรรมชาติ (ป่า ภูเขา น้ำตก ทะเล) เป็นต้น นอกจากนี้ความเจริญก้าวหน้าทางการแพทย์และการสาธารณสุขทำให้อายุคาดเฉลี่ยของคนไทยยืนยาวขึ้น มีความเป็นอยู่ดีขึ้น สังคมไทยเริ่มเปลี่ยนแปลง เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุมากขึ้น มีการเคลื่อนย้ายแรงงานจากชนบทเข้าสู่เมือง จึงก่อให้เกิดปัญหาสังคมเมือง การจราจรติดขัด การแข่งขันกันทำมาหากิน การเอาัดเอาเปรียบทางสังคม เกิดความขัดแย้งในสังคม เกิดความเครียดสูง และเกิดกิจกรรมเบี่ยงเบนทางสังคมมากขึ้น โดยเฉพาะด้านนันทนาการ มีการเที่ยวเตร่ เล่นการพนันทุกรูปแบบ กิจกรรมบันเทิงที่ไม่เป็นประโยชน์กับตนเอง ครอบครัวและสังคม มีการเผยแพร่ระบอบและใช้สิ่งเสพติดอย่างมากมาย

โลกดิจิทัลและข่าวสารข้อมูลในปัจจุบัน มนุษย์ต้องเผชิญปัญหาเกี่ยวกับกิจกรรมนันทนาการรูปแบบใหม่ๆ ทางสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) การเผยแพร่ข้อมูลและรูปภาพออนไลน์ การเล่นเกม การเล่นอินเทอร์เน็ต และการเล่นโซเชียล ซึ่งมีทั้งเป็นประโยชน์และเป็นโทษต่อสังคม กิจกรรมเหล่านี้เป็นสิ่งที่มนุษย์ต่างคิดค้นสร้างสรรค์ เพื่อสนองตอบความต้องการของมนุษย์ คือ ความสุข ความพอใจ ซึ่งบางครั้งไม่สามารถควบคุมให้อยู่ในกรอบหรือขอบเขตที่เหมาะสม เพื่อป้องกันไม่ให้กระทบต่อความสุขสนุก สุขสบาย สุขสงบ ต่อความเรียบร้อยของสังคม จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่รัฐต้องให้ความรู้ ความเข้าใจแก่คนในสังคมสามารถเลือกกิจกรรมนันทนาการที่เป็นประโยชน์แก่ตนเอง ครอบครัวและสังคม ทั้งนี้ รัฐต้องสร้างกิจกรรมนันทนาการที่สามารถชี้แนะให้ประชาชนสนใจ ต้องการและมีโอกาสทัดเทียมกันที่จะเข้าร่วมกิจกรรมได้ง่าย ตามความถนัดและความสนใจ เช่น การอนุรักษ์ฟื้นฟูชนบทประเพณี ศิลปวัฒนธรรม การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การสร้างบรรยากาศทางเกษตรกรรม การให้ความรู้แก่เด็ก เยาวชน และประชาชนทุกกลุ่ม ให้เกิดความรัก ความผูกพันและหวงแหนในมรดกทางวัฒนธรรม และมรดกทางธรรมชาติที่บรรพบุรุษได้ปกป้องรักษาไว้อย่างยั่งยืน ด้วยเหตุผลนานัปการ จึงมีความจำเป็นที่รัฐต้องจัดทำแผนพัฒนานันทนาการแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) เพื่อให้เป็นแบบแผนและแนวทางให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ใช้เป็นกรอบแนวคิดในการจัดทำแผนฯ ในการปฏิบัติงาน เพื่อเป็นแนวทางและทิศทางที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมและชาติต่อไป

สถานการณ์และแนวโน้มของนันทนาการ

สภาพแวดล้อมของสังคมในโลกดิจิทัลปัจจุบัน มีอิทธิพลของกระแสทุนนิยม ทำให้มนุษย์แสวงหาความสุขและความพอใจจากวัตถุมากขึ้น ก่อให้เกิดการแข่งขัน เอารอดเอาเปรียบกัน ทั้งในการประกอบอาชีพ เศรษฐกิจ สังคมและการเมือง สังคมโลกมีแนวโน้มแย่งชิงทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่จำกัด มีการแข่งขันสูง ประกอบกับสภาพแวดล้อมในปัจจุบันถูกทำลายอย่างต่อเนื่อง และเกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติเพิ่มความรุนแรงมากยิ่งขึ้น และเกิดขึ้นบ่อย สิ่งต่างๆ เหล่านี้ล้วนมีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิต

คุณภาพชีวิตของบุคคลเกิดจากการดำรงชีวิตอย่างมีความสุขซึ่งประกอบด้วย สุขภาพกาย จิตใจ สังคมและสิ่งแวดล้อม ซึ่งกำหนดโดยองค์การอนามัยโลกชุดย่อ ฉบับภาษาไทย (WHOQOL-BREF-THAI) การใช้เวลาว่างอย่างมีสาระ ด้วยนันทนาการย่อมเสริมสร้างความเจริญแก่ตนเองและสังคมให้ดีขึ้นได้ และช่วยรักษาสมดุลทำให้บุคคลสามารถมีคุณภาพชีวิตที่ดีได้ เพื่อให้มีภูมิคุ้มกันสำหรับสถานการณ์และภาวะแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากมาย

รัฐบาลชุดปัจจุบันให้ความสำคัญกับการพัฒนาทุนมนุษย์ ดัชนีพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) โดยเน้นความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ด้วยการพัฒนาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง นำไปสู่การพัฒนาให้คนไทยมีความสุข ด้วยความเสมอภาคกัน ดังนั้น รัฐบาลจึงมอบหมายให้กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา จัดทำแผนพัฒนานันทนาการแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) โดยมุ่งหมายให้นันทนาการเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคน สังคมและประเทศชาติ อย่างมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน

นโยบายของแผนพัฒนานันทนาการแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔)

๑. นันทนาการเป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีโดยพัฒนาทางด้านร่างกาย จิตใจ สังคมและจิตวิญญาณ ทำให้เป็นคนที่มีสมบูรณ์ และนันทนาการช่วยสร้างสัมพันธ์ภาพของคนในชุมชน ทำให้เกิดความสามัคคี มีความเข้มแข็งทางวัฒนธรรม เสริมความเข้มแข็งของชุมชนและมีเครือข่ายชุมชน หรือท้องถิ่นในการพัฒนาท้องถิ่น เป็นเมืองน่าอยู่ มีความสงบ สะอาด สะดวกและปลอดภัย

๒. นันทนาการเป็นเครื่องมือในการสร้างฐานรากของสังคม สร้างความสามัคคีในชาติ เป็นสังคมแห่งคุณธรรม จริยธรรม โดยเน้นการพัฒนาคน ครอบครัว ชุมชนและสังคม รวมไปถึงกลุ่มพิเศษต่างๆ เช่น กลุ่มคนพิการ กลุ่มผู้ด้อยโอกาส กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มผู้ด้อยชั้น ชนกลุ่มน้อย เป็นต้น ให้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการอย่างเท่าเทียมกัน

๓. เพิ่มประสิทธิภาพของการบริหารหน่วยงานนันทนาการทุกระดับ สร้างเครือข่ายนันทนาการต้นแบบ พร้อมยกระดับความสามารถ และพัฒนาคุณภาพคน อุปกรณ์ สถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวก เทคโนโลยีสารสนเทศ และการบริหารจัดการที่ดี เพื่อยกระดับนันทนาการให้มีมาตรฐานสูงขึ้น ให้สามารถแข่งขันในระดับนานาชาติได้

๔. สร้างนักนันทนาการอาชีพ ให้แพร่หลายและได้มาตรฐาน รวมถึงการสนับสนุนให้มีการเรียนการสอนในสถานศึกษา และผลิตนักนันทนาการรุ่นใหม่ที่มีความรู้ และขีดความสามารถในการมีวิจรรย์ญาณ วิเคราะห์ สังเคราะห์และตัดสินใจ การใช้ประโยชน์จากศาสตร์ของนันทนาการได้อย่างมีพลังในการขับเคลื่อน กระแสนันทนาการได้ในยุคใหม่

๕. ส่งเสริมประชาชนทุกกลุ่มให้ประกอบกิจกรรมนันทนาการตามความสนใจของตน จนเป็นวิถีชีวิต โดยเฉพาะกิจกรรมนันทนาการเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทรัพยากรธรรมชาติและอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทยให้คงอยู่อย่างยั่งยืน

๖. พัฒนาการจัดการองค์ความรู้ และนวัตกรรมนันทนาการ โดยมีการนำไปใช้อย่างแพร่หลาย เพื่อสร้างความยั่งยืนให้กับนันทนาการในประเทศไทย

๗. พัฒนานันทนาการเพื่อการพาณิชย์ ให้มีความสามารถแข่งขันในระดับนานาชาติได้ เพื่อเป็นกลไกในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคม

บทที่ ๒

การประเมินสภาพแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อพัฒนานันทนาการ

การประเมินสภาพแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อพัฒนานันทนาการ ได้ประเมินจากการประเมินผลแผนพัฒนานันทนาการแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๕๙) นโยบายของรัฐ ด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและเทคโนโลยี แผนแห่งชาติและแผนพัฒนาแห่งชาติต่างๆ รวมทั้งนโยบายขององค์กรต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับทิศทางและสถานการณ์ ด้านสุขภาพกายและจิต ดังมีรายละเอียด ดังนี้

สหประชาชาติและองค์การอนามัยโลกได้มีการกำหนดเป้าหมายสูงสุดในการพัฒนาอย่างยั่งยืน ปี ค.ศ. ๒๐๑๕ (UN/WHO Sustainable Development Summit ๒๐๑๕) กำหนดสุขภาพเกี่ยวกับเป้าประสงค์ในการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Health – related Sustainable Development Goals Target; SDG) ใน SDG๓ สรุปความว่า ภายในปี ค.ศ. ๒๐๓๐ ประชากรโลกมีชีวิตความเป็นอยู่อย่างมีสุขภาพดีและมีการส่งเสริมสุขภาพในทุกกลุ่มอายุ โดยวิธีการป้องกัน การรักษาฟื้นฟู และการส่งเสริมสุขภาพจิตและสุขภาพ

นโยบายรัฐบาล พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี (แถลงนโยบายต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๑๒ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๗) รัฐบาลนี้จะอนุรักษ์ ฟื้นฟู และเผยแพร่ มรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น นำไปสู่การสร้างความสัมพันธ์อันดีในระดับประชาชน ระดับชาติ ระดับภูมิภาคอาเซียนและระดับนานาชาติ ตลอดจนเพิ่มพูนมูลค่าทางเศรษฐกิจให้แก่ประเทศ

ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙) เพื่อกำหนดทิศทางของประเทศในระยะยาว เพื่อมุ่งสู่วิสัยทัศน์ที่ว่า “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ด้วยมุ่งเน้นการปฏิรูปและการพัฒนากลไกการบริหารราชการแผ่นดินในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ให้สามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างจริงจัง ซึ่งจะช่วยยกระดับคุณภาพของประเทศในทุกภาคส่วน ทำให้นำพาประเทศหลุดพ้นจากปัญหาทางเศรษฐกิจ ปัญหาความเหลื่อมล้ำ ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และปัญหาความขัดแย้งในสังคม รวมทั้งสามารถรับมือกับภัยคุกคามและบริหารจัดการความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต สำหรับยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการกีฬาและนันทนาการ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งมุ่งเน้นในการพัฒนาเพื่อให้ประชาชนทุกช่วงวัยมีคุณภาพชีวิตที่ดีและได้รับการบริการทางสังคมที่มีคุณภาพ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มีการบัญญัติเรื่องการกีฬาการส่งเสริมและการพัฒนา การสร้างเสริมสุขภาพ ในมาตรา ๗๑ รัฐพึงเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัว อันเป็นองค์ประกอบ พื้นฐานที่สำคัญของสังคม จัดให้ประชาชนมีที่อยู่อาศัยอย่างเหมาะสม ส่งเสริมและพัฒนาการสร้างเสริมสุขภาพเพื่อให้ประชาชนมีสุขภาพที่แข็งแรงและมีจิตใจเข้มแข็ง รวมตลอดทั้งส่งเสริมและพัฒนาการกีฬาให้ไปสู่ความเป็นเลิศและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน

แผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ ๖ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) กำหนดวิสัยทัศน์ดังนี้ “การกีฬาเป็นส่วนสำคัญของวิถีชีวิต ประชาชนทุกภาคส่วน และเป็นกลไกสำคัญในการสร้างคุณค่าทางสังคมและส่งเสริมเศรษฐกิจของประเทศ” ซึ่งมี ๓ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับนันทนาการ คือ ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การส่งเสริมให้เกิดความรู้และความตระหนักรู้ด้านการออกกำลังกายและการกีฬาขั้นพื้นฐาน โดยเน้นแนวทางการพัฒนาที่สำคัญ ได้แก่ (๑) การเร่งสร้างและพัฒนาพลศึกษาและสุขศึกษาในสถานศึกษาทั่วประเทศ (๒) การส่งเสริมการพัฒนาการออกกำลังกายและการกีฬาขั้นพื้นฐานในชุมชนท้องถิ่นนอกสถานศึกษา

และ (๓) การจัดวางระบบโครงข่ายและสร้างความเชื่อมโยงระหว่างสถานศึกษาและชุมชน ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การส่งเสริมให้มวลชนมีการออกกำลังกายและมีส่วนร่วมในกิจกรรมกีฬา โดยเน้นแนวทางการพัฒนาที่สำคัญ ได้แก่ (๑) การจัดหาและพัฒนาสถานที่และอุปกรณ์กีฬาที่เพียงพอและเหมาะสมเพื่อการออกกำลังกายและการเล่นกีฬาของมวลชน (๒) การเสริมสร้างความเสมอภาคในการเข้าถึงการออกกำลังกายและการเล่นกีฬาสำหรับประชากรทุกกลุ่ม และ (๓) การส่งเสริมการพัฒนาอาสาสมัครและบุคลากรการกีฬาเพื่อมวลชนเป็นระบบ และยุทธศาสตร์ที่ ๔ การพัฒนาอุตสาหกรรมการกีฬาเพื่อเป็นส่วนสำคัญในการสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ โดยเน้นแนวทางการพัฒนาที่สำคัญ ได้แก่ การส่งเสริมและสนับสนุนอุตสาหกรรมการกีฬาและการพัฒนาการกีฬาเพื่อการท่องเที่ยวและนันทนาการ (Sports Tourism)

ประเทศไทย ๔.๐ เป็นโมเดลพัฒนาเศรษฐกิจใหม่เพื่อพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้าสู่การเป็นประเทศที่มีรายได้สูง ขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยนวัตกรรม โมเดลประเทศไทย ๔.๐ ประกอบด้วยกลไกการขับเคลื่อน (New Growth Engine) ๓ กลไกสำคัญ คือ (๑) กลไกขับเคลื่อนผ่านการสร้างและยกระดับผลิตภาพ (Productive Growth Engine) (๒) กลไกขับเคลื่อนที่คนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง (Inclusive Growth Engine) และ (๓) กลไกการขับเคลื่อนที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน (Green Growth Engine) ซึ่งจำเป็นจะต้องมีการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศให้มีความได้เปรียบเชิงการแข่งขันและนำไปสู่โครงสร้างเศรษฐกิจอุตสาหกรรมที่สร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ

ยุทธศาสตร์ประชารัฐ เป็นแนวคิดของรัฐบาลในปี พ.ศ. ๒๕๕๙ ภายใต้การนำของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา เพื่อเป้าประสงค์ให้เกิดความร่วมมือตามยุทธศาสตร์ประชารัฐ ซึ่งเป็นการทำงานร่วมกันของภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนอย่างใกล้ชิด อันจะนำไปสู่การขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศไปสู่เป้าหมายที่ลดความเหลื่อมล้ำ พัฒนาคุณภาพคน เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดยการขับเคลื่อนผ่านยุทธศาสตร์ ๔ เสาหลัก ได้แก่ (๑) การมีธรรมาภิบาล (๒) การสร้างนวัตกรรมและผลิตภาพ (Productivity) (๓) การยกระดับคุณภาพทุนมนุษย์ และ (๔) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมเพื่อความมั่งคั่งของประเทศ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) กำหนดแนวทางการพัฒนาประเทศ โดยมุ่งเน้นยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและค่านึงถึง “การพัฒนาที่ยั่งยืน” โดยใช้ “คนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต” โดยประเด็นยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการกีฬาและนันทนาการ คือ การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพมนุษย์และการลดความเหลื่อมล้ำในสังคมไทย เพื่อมุ่งลดปัจจัยเสี่ยงทางสุขภาพและส่งเสริมประชาชนให้มีพฤติกรรมสุขภาพที่ดี ประกอบด้วย (๑) ส่งเสริมการพัฒนาความรู้ในการดูแลสุขภาพ (๒) พัฒนารูปแบบการออกกำลังกายและโภชนาการที่เหมาะสมกับแต่ละวัย รวมถึงสนับสนุนการสร้างสภาพแวดล้อมและการรณรงค์ให้มีการตลาดเชิงกิจกรรมที่เอื้อต่อการส่งเสริมทางกายและสุขภาพแก่ประชาชนกลุ่มต่างๆ และ (๓) สร้างกลไกในการจัดทำนโยบายสาธารณะที่ต้องคำนึงถึงผลกระทบต่อสุขภาพ

แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๕๙) มีวิสัยทัศน์ คือ “เด็กและเยาวชน มีความมั่นคง แข็งแรง ดี มีสุข และสร้างสรรค์” และมีเป้าหมายหลัก ดังนี้ เด็กและเยาวชนมีความมั่นคงในการดำรงชีวิตอย่างทั่วถึง มีความแข็งแรงทางร่างกายและจิตใจ มีคุณธรรม จริยธรรม มีสำนึกความเป็นพลเมือง (Civic Mind) กล้าคิด และแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ ตามวิถีประชาธิปไตยและมีความสุข โดยมีประเด็นที่เกี่ยวข้องกับนันทนาการ ในยุทธศาสตร์ที่ ๑ การสร้างภูมิคุ้มกันในการดำรงชีวิตของเด็กและเยาวชน โดยกำหนดมาตรการในการเพิ่มบทบาทให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดพื้นที่และกิจกรรมให้เด็กและเยาวชนสามารถใช้เวลาว่าง เพื่อแสดงออกทางความคิดและศักยภาพในเชิงสร้างสรรค์ที่เหมาะสม

กับช่วงวัยของเด็กและเยาวชนที่มุ่งมั่นเป็นนักกิจกรรมด้านต่างๆ ทั้งด้านวิชาการ การกีฬา ศิลปะ วัฒนธรรม การนำหลักศาสนา มาปฏิบัติ และการมีจิตสาธารณะ ในสังคมอย่างต่อเนื่อง

พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๓ มีเหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๕๓ กำหนดให้บุคคลซึ่งมีอายุเกินหกสิบปีบริบูรณ์ และไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพ มีสิทธิได้รับสวัสดิการสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมจากรัฐ ดังนั้น เพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญดังกล่าว สมควรแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ ของคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ สิทธิเรื่องเบี้ยยังชีพของผู้สูงอายุ และอำนาจหน้าที่ของ คณะกรรมการบริหารกองทุนผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุมีสิทธิได้รับเบี้ยยังชีพเป็นรายเดือนอย่างทั่วถึงและเป็นธรรมจากรัฐ และจากแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๔๕ - ๒๕๖๔) ฉบับปรับปรุงครั้งที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๕๒ ได้กำหนดวิสัยทัศน์คือ “ผู้สูงวัยเป็นหลักชัยของสังคม” และเพิ่มเติมรายละเอียดไว้ในวิสัยทัศน์ อีก ๕ ประการ ประกอบด้วย (๑) ผู้สูงอายุที่มีคุณภาพชีวิตที่ดีคือ มีสุขภาพที่ดีทั้งกายและจิต ครอบครัวยุคใหม่ สุขสังคมเอื้ออาทร อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมปลอดภัย มีหลักประกันที่มั่นคง ได้รับสวัสดิการและการบริการที่เหมาะสม อยู่อย่างมีคุณค่า มีศักดิ์ศรี พึ่งตนเองได้ เป็นที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจและมีส่วนร่วมในครอบครัว ชุมชนและสังคม และมีโอกาสเข้าถึงข้อมูลและข่าวสารอย่างต่อเนื่อง (๒) ครอบครัวและชุมชนเป็นสถาบันหลัก ที่มีความเข้มแข็งสามารถให้การเกื้อหนุน แก่ผู้สูงอายุได้อย่างมีคุณภาพ (๓) ระบบสวัสดิการและบริการ จะต้องสามารถรองรับผู้สูงอายุให้ดำรงอยู่กับครอบครัวและชุมชนได้อย่างมีคุณภาพและมีมาตรฐาน (๔) ทุกภาคส่วน จะต้องมีส่วนร่วมในระบบสวัสดิการและบริการให้แก่ผู้สูงอายุ โดยมีการกำกับดูแลเพื่อการคุ้มครองผู้สูงอายุ ในฐานะผู้บริโภค และ (๕) ต้องมีการดำเนินการที่เหมาะสมเพื่อช่วยให้ผู้สูงอายุที่ทุกข์ยากและต้องการ การเกื้อกูลให้ดำรงชีวิตอยู่ในชุมชนได้อย่างดีและต่อเนื่อง

แผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๕๙) มีสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับนันทนาการในเป้าประสงค์ข้อ ๔ ที่กล่าวว่า “คนพิการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้จากระบบบริการด้านสุขภาพ การศึกษา อาชีพและการท่องเที่ยว รวมถึงสร้างระบบการป้องกันภัยพิบัติทางธรรมชาติ” และมีความเกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์ที่ ๓ สร้างเสริมพลังอำนาจให้แก่คนพิการและผู้ดูแลคนพิการ โดยมีแนวทางและมาตรการดังนี้ เสริมพลังคนพิการ เพื่อเข้าถึงสิทธิเสรีภาพในการเดินทางท่องเที่ยวและนันทนาการบนพื้นฐานของความเท่าเทียมกับบุคคลทั่วไป และเสริมพลังคนพิการให้มีความถึงพร้อมในการออกกำลังกายและเล่นกีฬาเพื่อสุขภาพ และได้รับการพัฒนาศักยภาพด้านกีฬาสู่ความเป็นเลิศ

แผนงานของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ซึ่ง สสส. มีบทบาทหน้าที่ริเริ่มผลักดัน กระตุ้น สนับสนุนและร่วมกับหน่วยงานต่างๆ ในสังคม เพื่อขับเคลื่อนกระบวนการสร้างเสริมสุขภาพ เพื่อให้คนไทยมีสุขภาพดีครบ ๔ ด้าน กาย จิต ปัญญา สังคม และร่วมสร้างประเทศไทยให้น่าอยู่ โดยมีแผนงานหลัก ๑๕ แผนงาน ซึ่งแผนงานที่เกี่ยวข้องกับนันทนาการ ได้แก่ “แผนส่งเสริมกิจกรรมทางกาย” ที่มุ่งเน้นการส่งเสริมวิถีชีวิต สุขภาวะ และสื่อสารสังคมเพื่อสร้างทัศนคติ ค่านิยมและพฤติกรรมให้เกิดการเพิ่มจำนวนผู้มีกิจกรรมทางกายในชีวิตประจำวัน ทั้งในโรงเรียน ที่บ้าน ที่ทำงาน และเพิ่มจำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมในยามว่าง ทั้งกิจกรรมนันทนาการ กิจกรรมออกกำลังกายและกิจกรรมกีฬา เพื่อลดปัจจัยเสี่ยงทางสุขภาพของประชาชน

แผนยุทธศาสตร์ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) มีประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับนันทนาการ มีวิสัยทัศน์คือ “มุ่งพัฒนาและบูรณาการด้านการท่องเที่ยวและการกีฬา สร้างเสริมความเจริญเติบโตของเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ” และมีพันธกิจที่เกี่ยวข้องกับนันทนาการ ได้แก่

(๑) จัดทำนโยบายและยุทธศาสตร์ เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวและการกีฬาที่สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาของประเทศ (๓) พัฒนาปัจจัยสนับสนุนด้านการท่องเที่ยวและกีฬาที่จำเป็น ทั้งในด้านบุคลากร โครงสร้างพื้นฐาน และปัจจัยสนับสนุนอื่นๆ ที่จำเป็นอย่างครบถ้วนและได้มาตรฐาน (๔) พัฒนาระบบเทคโนโลยีและสารสนเทศ เพื่อการบริหารและเพื่อให้บริการ ตลอดจนองค์ความรู้และนวัตกรรมต่างๆ ที่สามารถเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและกีฬา (๕) สร้างให้เกิดการท่องเที่ยวร่วมกันระหว่างหน่วยงานในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและกีฬา ในแบบบูรณาการร่วมกันกับทุกภาคส่วนที่มีความเกี่ยวข้อง และมียุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับนันทนาการ ได้แก่

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ ส่งเสริมและสนับสนุนการออกกำลังกาย กีฬาพื้นฐานและกีฬามวลชน โดยมีมาตรการและแนวทางปฏิบัติ ๑. สนับสนุน ส่งเสริมการออกกำลังกาย การเล่นกีฬาพื้นฐานและกีฬามวลชน

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ ส่งเสริมและสนับสนุนกีฬาเป็นเลิศและกีฬาอาชีพ โดยมีมาตรฐานและแนวทางปฏิบัติ ๑. พัฒนาการกีฬาเพื่อความเป็นเลิศทุกมิติอย่างเป็นระบบ ๒. พัฒนากีฬาเพื่อสู่ความสำเร็จในระดับอาชีพอย่างเป็นระบบครบวงจร ๓. พัฒนาการกีฬาให้มีมาตรฐาน

ยุทธศาสตร์ที่ ๕ การพัฒนาอุตสาหกรรมกีฬาและการเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจด้วยองค์ความรู้และนวัตกรรม โดยมีมาตรการและแนวทางปฏิบัติ ๑. พัฒนา ส่งเสริมและสนับสนุนการเติบโตของอุตสาหกรรมกีฬา และการกีฬาเพื่อการท่องเที่ยวและนันทนาการ ๒. รวบรวม จัดการ พัฒนาองค์ความรู้ นวัตกรรมทางการกีฬาอย่างเป็นระบบ และยุทธศาสตร์ที่ ๖ การบูรณาการการบริหารจัดการการท่องเที่ยวและกีฬาทุกระดับให้มีประสิทธิภาพ โดยมีมาตรการและแนวทางปฏิบัติ ๑. ส่งเสริม พัฒนา ปรับปรุง ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการบริหารจัดการการท่องเที่ยวทั้งระบบ ๒. ส่งเสริม พัฒนา ปรับปรุง ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการบริหารจัดการกีฬาทั้งระบบ

นอกจากนี้ มีผลการประเมินแผนพัฒนานันทนาการแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๕๙) สรุปการประเมินตามยุทธศาสตร์ ผลผลิตและตัวชี้วัด ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การส่งเสริมเด็ก เยาวชน และประชาชนให้มีความรู้ ความเข้าใจ ตระหนักถึงคุณค่าของการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์และประกอบกิจกรรมนันทนาการเป็นประจำจนเป็นวิถีชีวิต

ผลการดำเนินงาน เป็นไปตามเป้าหมาย มี ๓ ข้อ ได้แก่

๑) สถานศึกษาทุกระดับและองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นร้อยละ ๘๐ มีการเรียนรู้และจัดกิจกรรมนันทนาการอย่างหลากหลายทั่วถึงและต่อเนื่อง พบว่า สถานศึกษาจัดการเรียนการสอนนันทนาการในระดับปานกลางถึงมากที่สุด รวมร้อยละ ๙๔.๔ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดกิจกรรมนันทนาการเด็ก เยาวชน ประชาชนทุกกลุ่ม โดยเสมอภาค ในระดับปานกลางถึงมากที่สุด รวมร้อยละ ๘๕.๑

๒) ครู ผู้นำและอาสาสมัครนันทนาการได้รับการพัฒนาเพิ่มขึ้น เพื่อทำหน้าที่เป็นผู้สอน ผู้นำ และจัดกิจกรรมนันทนาการในสถานศึกษาและชุมชน พบว่า กรมพลศึกษาอบรมเชิงปฏิบัติการผู้นำการออกกำลังกาย และผู้นำนันทนาการ ปี ๕๗ (๒,๐๔๘ คน) ปี ๕๘ (๒,๙๒๙ คน)

๓) มีศูนย์นันทนาการในระดับตำบลไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ ทำหน้าที่ให้บริการประชาชนและจัดกิจกรรมนันทนาการ รวมทั้งกิจกรรมเกี่ยวกับการส่งเสริม อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีไทยอย่างต่อเนื่อง ตามความสนใจและศักยภาพของชุมชน พบว่า ศูนย์นันทนาการระดับตำบล/เทศบาล จัดกิจกรรมนันทนาการ ในระดับปานกลางถึงมากที่สุด ร้อยละ ๘๕.๑ มีกิจกรรมนันทนาการเพื่ออนุรักษ์ฯ ในระดับปานกลางถึงมากที่สุด ร้อยละ ๘๖.๖

ส่วนผลการดำเนินงาน *ไม่เป็นไปตามเป้าหมาย* มี ๒ ข้อ ได้แก่

๑) เด็ก เยาวชน และประชาชนทุกกลุ่ม รวมทั้งบุคลากรกลุ่มพิเศษและผู้ด้อยโอกาส ไม่ถึงร้อยละ ๘๐ มีความรู้ เจตคติ และประกอบกิจกรรมนันทนาการตามความถนัดและความสนใจเป็นประจำ พบว่า ประชาชนทุกกลุ่มมีความรู้ ในระดับปานกลางถึงมากที่สุด รวมร้อยละ ๗๙.๙ เจตคติ ในระดับปานกลางถึงมากที่สุด รวมร้อยละ ๘๔.๖ ประกอบกิจกรรมนันทนาการ ในระดับปานกลางถึงมากที่สุด รวมร้อยละ ๗๖.๘ และประกอบกิจกรรมนันทนาการประเภทเกมและกีฬา/การออกกำลังกายเป็นประจำ ร้อยละ ๒๓.๙

๒) สถานศึกษาและชุมชนไม่ถึงร้อยละ ๘๐ จัดหาแหล่งนันทนาการ มีอุปกรณ์ สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกทางนันทนาการที่ได้มาตรฐานและมีความปลอดภัย พบว่า สถานศึกษาจัดหาวัสดุอุปกรณ์นันทนาการที่ได้มาตรฐานและปลอดภัย ร้อยละ ๗๘.๗ ส่วนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ร้อยละ ๗๒.๒

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การผลิตและพัฒนาบุคลากรในการเป็นผู้นำและการจัดบริการนันทนาการ

ผลการดำเนินงาน *เป็นไปตามเป้าหมาย* มี ๒ ข้อ ได้แก่

๑) บุคลากรนันทนาการได้รับการพัฒนาการเป็นผู้นำนันทนาการและการจัดบริการนันทนาการอย่างต่อเนื่อง พบว่า สถานศึกษามีบุคลากรทางนันทนาการได้รับการอบรมการเป็นผู้นำนันทนาการ ร้อยละ ๒๐.๒ ส่วนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ร้อยละ ๒๓.๖ และมีการจัดอบรมครู ผู้นำนันทนาการ/อาสาสมัครนันทนาการ ในระดับปานกลางถึงมากที่สุด ร้อยละ ๖๘.๖

๒) บุคลากรนันทนาการอาชีพมีจำนวนเพิ่มขึ้นและมีโอกาสในการประกอบอาชีพนันทนาการตามความสามารถ พบว่า มีสถาบันอุดมศึกษาหลายแห่ง ผลิตบัณฑิตสาขานันทนาการ เช่น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และสถาบันการพลศึกษา ๑๗ วิทยาเขต เป็นต้น

ส่วนผลการดำเนินงาน *ไม่เป็นไปตามเป้าหมาย* มี ๑ ข้อ ได้แก่

๑) ไม่มีการจัดตั้งองค์กรรับรองมาตรฐานวิชาชีพนันทนาการ

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การพัฒนาการบริหารจัดการนันทนาการ

ผลการดำเนินงาน *เป็นไปตามเป้าหมาย* มี ๓ ข้อ ได้แก่

๑) ศูนย์นันทนาการในสถานศึกษาและชุมชนร้อยละ ๘๐ มีระบบและกลไกการบริหารงานได้อย่างเป็นเอกภาพและมีประสิทธิภาพ พบว่า ศูนย์กีฬาและนันทนาการในสถานศึกษาระดับอุดมศึกษามีทุกแห่ง/อบจ. มีครบทุกจังหวัด มีระบบและกลไกการบริหารเป็นของหน่วยงานเอง

๒) สถานประกอบการนันทนาการเพื่อการพาณิชย์มีมาตรฐานสามารถแข่งขันกับประเทศอาเซียน ได้พบว่า สถานประกอบการท่องเที่ยวและโรงแรมได้รับการประเมินสมรรถนะ ประกอบวิชาชีพทั่วประเทศเตรียมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

๓) มีศูนย์ข้อมูลเผยแพร่กิจการนันทนาการ มีระบบสารสนเทศและการประชาสัมพันธ์เชื่อมโยงเครือข่ายทั่วประเทศรวมทั้งนานาชาติ พบว่า มีศูนย์ข้อมูลทุกจังหวัดเชื่อมโยงสู่นานาชาติได้ผ่านเครื่องมือค้นหา (Search engines) ที่นิยมที่สุดคือ Google

ส่วนผลการดำเนินงาน *ไม่เป็นไปตามเป้าหมาย* มี ๒ ข้อ ได้แก่

๑) ไม่มีการปรับปรุง กฎหมาย ข้อบังคับให้เหมาะสมต่อการดำเนินการด้านนันทนาการ

๒) ไม่มีผลการศึกษา วิจัย ค้นหาและพัฒนานวัตกรรมด้านนันทนาการในระดับประเทศและระดับนานาชาติ

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การพัฒนาสภาวะแวดล้อมและการส่งเสริม อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนด้วยนันทนาการ

ผลการดำเนินงาน เป็นไปตามเป้าหมาย มี ๔ ข้อ ได้แก่

๑) หน่วยงานราชการ สถาบันการศึกษา ชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ความสำคัญ และสนับสนุนกิจกรรมนันทนาการที่ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรมและพัฒนาสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง พบว่า หน่วยงานราชการ ๒๐ กระทรวง และ ๔ ส่วนราชการอื่น มีกิจกรรมปลูกป่า สถานศึกษา มีกิจกรรมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ/ สิ่งแวดล้อม อย่างยั่งยืน ร้อยละ ๔๐.๒ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปลูกต้นไม้วันสำคัญๆ ในระดับมากถึงมากที่สุด ร้อยละ ๕๕.๕

๒) เด็ก เยาวชน ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการของกลุ่มชมรมในการเฝ้าระวังการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ทุกท้องถิ่น พบว่า มีกลุ่มชมรม อาสาสมัครพิทักษ์ป่าและชมรมรักษ์ป่า รักโลก เฝ้าระวังการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทุกจังหวัด

๓) ศิลปวัฒนธรรมประเพณีไทยได้รับการพัฒนา อนุรักษ์ และส่งเสริมอย่างต่อเนื่อง พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและกรุงเทพมหานคร จัดกิจกรรมนันทนาการวันสำคัญทางศาสนา วันสงกรานต์ ในระดับมากถึงมากที่สุด รวมร้อยละ ๖๖.๓

๔) สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับนันทนาการได้รับการปรับปรุงพัฒนาและได้รับการตรวจสอบมาตรฐานอย่างเป็นระบบ พบว่า สถานศึกษาร้อยละ ๓๐.๙ ได้รับการตรวจสอบมาตรฐานความปลอดภัย ส่วนเครื่องเล่นและของเล่นเด็กมีเครื่องหมาย มอก.รับรอง และมีสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค (สคบ.)

ส่วนผลการดำเนินงาน ไม่เป็นไปตามเป้าหมาย มี ๑ ข้อ ได้แก่

๑) เด็ก เยาวชน ประชาชน ไม่ถึงร้อยละ ๘๐ มีความเข้าใจ ตระหนักถึงคุณค่าของศิลปวัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและช่วยกันทะนุบำรุงไว้ให้ยั่งยืน พบว่า มีความรู้ ความเข้าใจ และเห็นคุณค่าการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ของเด็ก เยาวชน ร้อยละ ๗๕.๔ และประชาชน ร้อยละ ๖๖.๓ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและสถานศึกษาจัดกิจกรรมอนุรักษ์ทรัพยากร/สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ร้อยละ ๒๙.๗ และ ๔๐.๒ ตามลำดับ

สถานการณ์ของนันทนาการในภาพรวม

จากการวิเคราะห์สถานการณ์ของโลกในปัจจุบันและผลการประเมินแผนพัฒนานันทนาการแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๕๙) สรุปสถานการณ์ของนันทนาการในภาพรวมได้ ดังนี้

๑. สังคมโลกในยุคปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคตที่ต้องการให้ประชากรโลกมีความเท่าเทียมกัน ในการมีชีวิตความเป็นอยู่อย่างมีสุขภาพดีและมีสุขภาวะดี มีการรักษาทรัพยากรสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ไว้เป็นมรดกของโลกอย่างยั่งยืน

๒. อิทธิพลของกระแสทุนนิยมและวัตถุนิยม ทำให้เกิดการแข่งขันสูงมาก ใช้เวลาในการหารายได้ เพิ่มขึ้น ทำให้ขาดความร่วมมือในการส่งเสริมนันทนาการ การใช้เวลาว่างอย่างมีคุณค่าด้วยนันทนาการ ทำให้เกิดปัญหาทางสังคมมากยิ่งขึ้น สังคมโลกมีการแข่งขันสูง ก่อให้เกิดความเครียด เป็นผลเสียต่อ สุขภาพกายและสุขภาพจิต

๓. กิจกรรมนันทนาการอยู่ในวิถีชีวิตของคนไทยตลอดชีวิต แต่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจและ เห็นคุณค่าของนันทนาการอย่างแท้จริง

๔. มีความจำเป็นต้องส่งเสริมเศรษฐกิจและสังคมด้วยนันทนาการเพื่อการพาณิชย์หรืออุตสาหกรรม นันทนาการ ให้มีความสามารถแข่งขันกับนานาประเทศได้ โดยเฉพาะในภูมิภาคเอเชีย

ปัญหาและอุปสรรคของนันทนาการ

๑. ประชาชนทุกกลุ่ม มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับนันทนาการน้อยและมีการปฏิบัติกิจกรรม นันทนาการ เป็นประจำจนเป็นวิถีชีวิต ยังไม่มากและกิจกรรมไม่หลากหลาย ส่วนใหญ่ปฏิบัติกิจกรรม นันทนาการในครอบครัว

๒. การสร้างและประสานงานกับเครือข่ายนันทนาการ ตั้งแต่ระดับท้องถิ่นจนถึงระดับประเทศ และนานาชาติ มีประสิทธิภาพน้อยและไม่ครอบคลุม

๓. การสร้างรูปแบบการบริหารศูนย์นันทนาการชุมชน/ศูนย์นันทนาการในระดับตำบล โดยเน้น การมีส่วนร่วมของประชาชน โดยชุมชนเป็นผู้มีส่วนร่วมในการบริหารศูนย์ฯ และผลประโยชน์ที่ได้รับ เป็นของชุมชน ยังไม่มีความชัดเจน และไม่มีศูนย์นันทนาการชุมชนต้นแบบ

๔. ขาดการจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ ขาดระบบสารสนเทศ และไม่มีการแลกเปลี่ยนข้อมูล นันทนาการให้เหมาะสมกับสถานการณ์นันทนาการที่เพียงพอ ทันสมัยและสามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้ดี รวมถึงขาดการประชาสัมพันธ์เชิงรุก ที่สามารถกระตุ้นสังคมไร้พรมแดนด้านนันทนาการ

๕. ขาดความต่อเนื่องในการพัฒนาความเป็นมืออาชีพของบุคลากรทางนันทนาการ ส่วนการผลิต นักนันทนาการที่มีประสิทธิภาพ พร้อมออกไปประกอบอาชีพได้ยังมีน้อย และหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน ขาดความสนใจที่จะรับเข้าทำงาน

การประเมินศักยภาพองค์กรและสภาพแวดล้อมภายนอก ในด้านจุดแข็งและจุดอ่อนภายใน สภาพแวดล้อมในด้านโอกาส และอุปสรรคจากภายนอก มีรายละเอียดดังนี้

การประเมินศักยภาพภายในด้านจุดแข็ง

๑. นันทนาการสามารถนำไปสร้างอาชีพและนำรายได้มาสู่ครอบครัว ซึ่งเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศอีกทางหนึ่ง
๒. สังคมไทยอยู่กับวัฒนธรรมที่มีนันทนาการในชีวิตประจำวัน และมีการอนุรักษ์ ตลอดจนการสืบทอดแก่คนรุ่นหลัง
๓. กิจกรรมนันทนาการล้วนมีคุณค่า และเป็นส่วนที่สร้างสังคมไทยให้น่าอยู่
๔. ภาษา ท้องถิ่น วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีของประเทศไทยแข็งแรง และมีการอนุรักษ์สืบทอดกันมาโดยตลอด
๕. กรมพลศึกษา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา รับผิดชอบโดยตรง และมีองค์กรเครือข่าย ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ในการขับเคลื่อนแผนพัฒนานันทนาการแห่งชาติ ฉบับที่ ๓
๖. มีประสบการณ์การดำเนินงานแผนพัฒนานันทนาการแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ และ ฉบับที่ ๒ และมีงบประมาณดำเนินการ
๗. นันทนาการสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนได้โดยเน้นพัฒนาสุขภาพกายและสุขภาพจิต
๘. ประเทศมีเครือข่ายนันทนาการหลากหลาย ทำให้กิจกรรมนันทนาการมีความหลากหลาย

การประเมินศักยภาพภายในด้านจุดอ่อน

๑. ผู้นำท้องถิ่นและประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจ และไม่เห็นคุณค่าของนันทนาการอย่างแท้จริง
๒. ประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจ และไม่เห็นคุณค่าของการรักษาสิ่งแวดล้อมทรัพยากรธรรมชาติและ การอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม
๓. ปัจจัยพื้นฐานของนันทนาการ ได้แก่ สถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวก การบริการ ยังไม่ได้คุณภาพและมาตรฐาน
๔. หน่วยงานต่างๆ ไม่เข้าใจบทบาทของนันทนาการอย่างแท้จริง จึงทำให้การดำเนินงานไม่บรรลุวัตถุประสงค์ของแผนนันทนาการแห่งชาติ
๕. บุคลากรที่ทำหน้าที่ในการขับเคลื่อนแผนนันทนาการยังไม่เข้มแข็งมากพอที่จะขับเคลื่อนไปสู่การปฏิบัติได้
๖. ขาดการดูแลมาตรฐานผู้นำนันทนาการในประเทศไทย ตำแหน่งงานที่รองรับบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาสาขานันทนาการมีน้อย
๗. ขาดการนำทรัพยากรที่มีอยู่มาบริหารจัดการให้เป็นแหล่งนันทนาการ เนื่องจากขาดองค์ความรู้ที่จะสร้างสิ่งที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริง
๘. สถาบันการศึกษาที่มีการเรียนการสอนนันทนาการและผลิตบุคลากรนันทนาการ ขาดเอกภาพในแนวคิด หลักการนันทนาการและไม่ยอมรับซึ่งกันและกัน
๙. บุคลากรนันทนาการไม่สามารถรวมพลังกันจัดตั้งสมาคมวิชาชีพเพื่อพัฒนาตนเอง และกำหนดมาตรฐานวิชาชีพพร้อมกัน
๑๐. การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ การให้ความรู้แก่ประชาชน และการนิเทศแผนไม่ทั่วถึง

๑๑. การประสานงานและสร้างความสัมพันธ์กับบุคลากรในพื้นที่ มีประสิทธิภาพน้อย
๑๒. งบประมาณมีจำกัดและบุคลากรที่มีความรู้ด้านนันทนาการพร้อมใช้มีน้อย
๑๓. การกำหนดให้มืองค์กรรับรองมาตรฐานวิชาชีพด้านนันทนาการในแผนพัฒนาด้านนันทนาการแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ ไม่สามารถทำได้เพราะไม่มีพระราชบัญญัติหรือกฎหมายรองรับ

การประเมินศักยภาพภายนอกด้านโอกาส

๑. กระแสสังคมมีการรักสุขภาพของประชาชนสูงขึ้น
๒. พื้นฐานคนไทยมีใจรักความสนุกสนานรื่นเริง และมีประเพณีวัฒนธรรมด้านนันทนาการ หลากหลาย
๓. ประชาชนมีความเชื่อว่ากิจกรรมนันทนาการจะทำให้คนมีชีวิตที่เป็นสุข
๔. บุคลากรนันทนาการมีอยู่ในทุกหน่วยงานของประเทศ สามารถรวมตัวกันพัฒนางานด้านนันทนาการได้
๕. เทคโนโลยีที่ทันสมัยทำให้ประชาชนสามารถรับรู้ข่าวสารกิจกรรมด้านนันทนาการ กีฬา และการท่องเที่ยวได้อย่างกว้างขวางจากสื่อต่างๆ
๖. มีหน่วยงานและสถานศึกษาให้ความร่วมมือและสนับสนุนการพัฒนาด้านนันทนาการ
๗. มีการประสานความร่วมมือจากองค์กรต่างๆ สามารถใช้เป็นกำลังในการขับเคลื่อนพัฒนาด้านนันทนาการไปสู่ความสำเร็จได้
๘. นโยบายด้านสังคมของรัฐบาลมีการส่งเสริมกิจกรรมนันทนาการชัดเจน
๙. การเข้าประชาคมอาเซียนเป็นโอกาสในการพัฒนาบุคลากรทางนันทนาการ
๑๐. มีกิจกรรมอาสาสมัครหลากหลาย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมนันทนาการ
๑๑. มีสวนสาธารณะ/สวนสุขภาพสำหรับการส่งเสริมกิจกรรมนันทนาการทั่วประเทศ
๑๒. ประเทศไทยมีปัจจัยที่จะสนับสนุนกิจกรรมด้านนันทนาการมากมาย
๑๓. ปัจจุบันเป็นช่วงเวลาของการปฏิรูปหลายด้าน และให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชน (ประชารัฐ)
๑๔. เมืองกีฬานันทนาการภาคเอกชนเกิดขึ้นใหม่ๆ มีการประสานงานให้ภาคเอกชนมาร่วมพัฒนาด้านนันทนาการ

การประเมินศักยภาพด้านอุปสรรคภัยคุกคามจากภายนอก

๑. สถานศึกษา หน่วยงานภาครัฐ รวมทั้งภาคเอกชน ไม่ให้ความสำคัญต่อกิจกรรมนันทนาการเท่าที่ควร
๒. เทคโนโลยีการสื่อสารมีความก้าวหน้าอย่างรวดเร็วทำให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนมากขึ้น
๓. ระบบทุนนิยมทำให้คนเข้าใจว่าความสุขของคนขึ้นอยู่กับวัตถุและทรัพย์สิน สังคมมีการแข่งขันกันสูงมาก
๔. คนในชาติไม่ตระหนักและเห็นคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและใช้อย่างไม่คุ้มค่า
๕. กระแสโลกาภิวัตน์ของวัฒนธรรมข้ามชาติทำให้คนไทยเกิดกระแสความนิยม
๖. สภาพแวดล้อม และภาวะเศรษฐกิจ สังคมมีการแข่งขันในการประกอบอาชีพสูงมาก ทำให้คนไทยไม่มีเวลาสนใจในเรื่องนันทนาการ
๗. ประเทศต่างๆ ให้ความสำคัญและพัฒนางานด้านนันทนาการอย่างเข้มแข็งเพราะเป็นแหล่งรายได้ ซึ่งเป็นคู่แข่งสำคัญของไทย
๘. ภาวะโลกร้อน/ภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง ทำให้ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมถูกทำลาย

๙. การแพร่ระบาดของเรื่องยาเสพติด การมั่วสุมทางเพศและการเล่นเกมคอมพิวเตอร์ก่อให้เกิดปัญหาสังคมเยาวชนเป็นกลุ่มเสี่ยงต่ออาชญากรรม เนื่องจากใช้เวลาว่างไม่เหมาะสม

๑๐. ความเป็นหนึ่งเดียวของศาสตร์นันทนาการ ยังมีความแตกต่างกัน นักวิชาการนันทนาการยังกำหนดประเภทของกิจกรรมนันทนาการแตกต่างกัน บุคลากรนันทนาการจะผลักดันให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจนันทนาการได้ยาก

บทที่ ๓

สาระสำคัญของแผนพัฒนานันทนาการแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔)

วิสัยทัศน์

คนไทยมีนันทนาการเป็นวิถีชีวิต

พันธกิจ

- ส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจ เห็นคุณค่าและเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการจนเป็นวิถีชีวิต
- พัฒนาการจัดการทรัพยากรนันทนาการ ได้แก่ บุคลากร แหล่งนันทนาการ สถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับนันทนาการ ระบบการบริหารจัดการ ให้มีคุณภาพและมาตรฐานสากล
- ส่งเสริม สนับสนุนการจัดการ และให้บริการองค์ความรู้ นวัตกรรมและเทคโนโลยีนันทนาการ แก่สังคม
- พัฒนาระบบบริหารจัดการนันทนาการให้ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ
- ส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมด้วยนันทนาการ

วัตถุประสงค์

- เพื่อให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจ เห็นคุณค่าของการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ด้วยนันทนาการ และเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการจนเป็นวิถีชีวิต
- เพื่อพัฒนาทรัพยากรนันทนาการ ได้แก่ บุคลากร แหล่งนันทนาการ สถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับนันทนาการ ระบบการบริหารจัดการ ให้มีคุณภาพและมาตรฐานสากล
- เพื่อส่งเสริมการสร้างและพัฒนาองค์ความรู้ นวัตกรรมด้านนันทนาการ ตลอดจนนำไปใช้อย่างแพร่หลาย นำไปสู่การพัฒนานันทนาการอย่างยั่งยืน
- เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการนันทนาการให้มีความทันสมัย มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน
- เพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจและสังคมด้วยนันทนาการเชิงพาณิชย์ เป็นการสร้างความมั่นคงให้กับประเทศชาติ

เป้าหมาย

- ประชาชน มีความรู้ ความเข้าใจ เห็นคุณค่า และเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการเป็นประจำ จนเป็นวิถีชีวิต
- บุคลากรนันทนาการ ได้แก่ ผู้นำนันทนาการและนักนันทนาการอาชีพ ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และมีการผลิตบัณฑิตนันทนาการในสาขาต่างๆ เพิ่มมากขึ้น
- แหล่งนันทนาการ สถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับนันทนาการ ได้รับการพัฒนาให้ได้มาตรฐานสากล และมีการตรวจสอบรับรองมาตรฐานอย่างเป็นระบบ
- มีการสร้างและพัฒนาองค์ความรู้ นวัตกรรมนันทนาการ และมีการนำไปใช้อย่างแพร่หลาย

๕. การบริหารจัดการนันทนาการมีความทันสมัยและมีประสิทธิภาพ

๕.๑ มีการขับเคลื่อนนโยบายนันทนาการเป็นวาระแห่งชาติ มีคณะกรรมการกำกับนโยบาย และติดตามงานอย่างต่อเนื่อง มีองค์กรหลัก ทำหน้าที่รับผิดชอบ กำกับดูแล และประสานงานการดำเนินงาน นันทนาการของประเทศ

๕.๒ มีการสร้างและพัฒนาเครือข่ายการดำเนินงานนันทนาการ ตั้งแต่ระดับพื้นที่ ท้องถิ่น ประเทศ และนานาชาติ

๕.๓ มีความร่วมมือในการบริหารจัดการนันทนาการ เชื่อมโยงทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน มีการจัดนันทนาการในสถานที่ต่าง ๆ เช่น นันทนาการในชุมชน นันทนาการในโรงเรียน นันทนาการในโรงพยาบาลและสถานสงเคราะห์ และนันทนาการในโรงงานอุตสาหกรรม เป็นต้น

๖. นันทนาการเชิงพาณิชย์ สามารถสร้างเศรษฐกิจและสังคมของชาติได้

รายละเอียดยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนานันทนาการแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔)

- ยุทธศาสตร์ที่ ๑** การส่งเสริมประชาชนให้เห็นคุณค่าของการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ด้วยการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการจนเป็นวิถีชีวิต
- ยุทธศาสตร์ที่ ๒** การพัฒนาการจัดการทรัพยากรนันทนาการ
- ยุทธศาสตร์ที่ ๓** การพัฒนาการจัดการความรู้ นวัตกรรมนันทนาการ การเผยแพร่ และการนำไปใช้อย่างแพร่หลาย
- ยุทธศาสตร์ที่ ๔** การพัฒนาการบริหารจัดการนันทนาการ
- ยุทธศาสตร์ที่ ๕** การพัฒนานันทนาการเชิงพาณิชย์ เพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจและสังคม

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การส่งเสริมประชาชนให้เห็นคุณค่าของการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ด้วยการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการเป็นประจำจนเป็นวิถีชีวิต

วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาประชาชนให้มีความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักถึงคุณค่าของการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ด้วยการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการเป็นประจำจนเป็นวิถีชีวิต

ผลผลิต

๑. ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักถึงคุณค่าของนันทนาการ
๒. ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ ตามความถนัดและความสนใจ
๓. ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ เป็นประจำจนเป็นวิถีชีวิต

ตัวชี้วัด

๑. ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักถึงคุณค่าของนันทนาการ เพิ่มขึ้น
๒. ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ ตามความถนัดและความสนใจ เพิ่มขึ้น
๓. ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ เป็นประจำจนเป็นวิถีชีวิต เพิ่มขึ้น

กลยุทธ์

๑. เผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจ เรื่องการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ด้วยนันทนาการ ให้ประชาชนตระหนักถึงคุณค่าของนันทนาการ

๒. ส่งเสริมให้ประชาชนทุกกลุ่ม ได้แก่ เด็ก เยาวชน ผู้ใหญ่ ผู้สูงอายุ รวมทั้งบุคคลกลุ่มพิเศษ ผู้ด้อยโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการตามความถนัดและสนใจจนเป็นวิถีชีวิต

๓. สร้างกระแสความนิยมนันทนาการโดยใช้สื่อและเทคโนโลยีหลากหลาย เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลได้โดยง่าย

๔. ส่งเสริมกิจกรรมนันทนาการที่ให้ประชาชนทุกกลุ่มตระหนักถึงคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่อง

๕. ให้มีกลไกสนับสนุนการรวมกลุ่มทางสังคม เพื่อเป็นปัจจัยสนับสนุนให้เกิดกิจกรรมนันทนาการ

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การพัฒนาการจัดการทรัพยากรนันทนาการ

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อพัฒนาศักยภาพและมาตรฐานบุคลากรนันทนาการ
๒. เพื่อพัฒนาแหล่งนันทนาการ สถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับนันทนาการให้มีมาตรฐาน
๓. เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการนันทนาการให้มีมาตรฐาน
๔. เพื่อจัดหาแหล่งทุน/งบประมาณ สนับสนุนภารกิจพัฒนางานนันทนาการทั้งระบบ
๕. เพื่อพัฒนา กฎ ระเบียบ ที่เกี่ยวข้องกับนันทนาการ

ผลผลิต

๑. บุคลากรนันทนาการได้รับการพัฒนาศักยภาพ มีจำนวนเพิ่มขึ้น
๒. แหล่งนันทนาการ สถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับนันทนาการได้รับการพัฒนาสู่มาตรฐานสากลและตามหลักอารยสถาปัตย์ (Universal Design) มีจำนวนเพิ่มขึ้น
๓. ระบบการบริหารจัดการนันทนาการได้รับการพัฒนาให้ได้มาตรฐานสากล
๔. มีงบประมาณและแหล่งเงินทุนสนับสนุนพัฒนางานนันทนาการทั้งระบบ
๕. มีการแก้ไข กฎ ระเบียบ ที่เกี่ยวข้องกับนันทนาการ

ตัวชี้วัด

๑. บุคลากรนันทนาการมีความรู้ความสามารถ ตรงตามเกณฑ์มาตรฐานที่กรมพลศึกษากำหนด
๒. จำนวนแหล่งนันทนาการ สถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับนันทนาการ มีมาตรฐานสากลและตามหลักอารยสถาปัตย์ (Universal Design) เพิ่มขึ้น
๓. จำนวนองค์กรนันทนาการมีมาตรฐานการบริหารจัดการระดับสากล เพิ่มขึ้น
๔. งบประมาณและแหล่งเงินทุนสนับสนุนนันทนาการ มีจำนวนเพิ่มขึ้น
๕. กฎและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับนันทนาการ ได้รับการแก้ไขและนำไปบังคับใช้

กลยุทธ์

๑. พัฒนาบุคลากรนันทนาการ โดยจัดฝึกอบรมและร่วมมือกับสถาบันการศึกษา เพื่อผลิตบุคลากรนันทนาการในทุกสาขา ได้แก่ สาขานันทนาการเพื่อการส่งเสริมสุขภาพ สาขานันทนาการเพื่อการบำบัดรักษา สาขานันทนาการเพื่อการท่องเที่ยว สาขานันทนาการเพื่อการพาณิชย์ เป็นต้น
๒. พัฒนาแหล่งนันทนาการสู่มาตรฐานสากลและตามหลักอารยสถาปัตย์ (Universal Design) เพื่อให้ประชาชนทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงได้
๓. พัฒนาระบบการบริหารจัดการสู่มาตรฐานสากล
๔. จัดหาแหล่งเงินทุนเพื่อสนับสนุนกิจการนันทนาการ
๕. พัฒนากฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับนันทนาการ

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การพัฒนาการจัดการความรู้ นวัตกรรมนันทนาการ การเผยแพร่ และการนำไปใช้
อย่างแพร่หลาย

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ นวัตกรรมนันทนาการ
๒. เพื่อการเผยแพร่และการนำไปใช้อย่างแพร่หลาย

ผลผลิต

๑. จำนวนองค์ความรู้ ผลงานวิจัยและนวัตกรรมนันทนาการ มีมากขึ้น
๒. มีการนำความรู้ ผลงานวิจัยและนวัตกรรมนันทนาการ ไปใช้อย่างแพร่หลาย
๓. มีศูนย์สารสนเทศในการเผยแพร่ความรู้ทางนันทนาการ

ตัวชี้วัด

๑. องค์ความรู้ ผลงานวิจัยและนวัตกรรมนันทนาการ มีจำนวนเพิ่มขึ้น
๒. องค์ความรู้ ผลงานวิจัยและนวัตกรรมนันทนาการ ได้ถูกนำไปดำเนินการ
๓. มีฐานข้อมูลทางนันทนาการที่ทันสมัยและมีศูนย์สารสนเทศที่ประชาชนสามารถเข้าถึง และนำความรู้ นวัตกรรมนันทนาการไปใช้ได้สะดวก

กลยุทธ์

๑. พัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรมนันทนาการ
๒. เผยแพร่องค์ความรู้และนวัตกรรมนันทนาการที่สร้างและพัฒนา นำไปใช้อย่างแพร่หลาย
๓. พัฒนาระบบข้อมูลและพัฒนาระบบสารสนเทศทางนันทนาการ เพื่อให้ทุกภาคส่วนสามารถเข้าถึง และนำองค์ความรู้ นวัตกรรมนันทนาการไปใช้

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การพัฒนาการบริหารจัดการนันทนาการ

วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการนันทนาการ ให้มีความทันสมัย มีประสิทธิภาพและธรรมาภิบาล

ผลผลิต

๑. นโยบายนันทนาการได้รับการขับเคลื่อนเป็นวาระแห่งชาติ มีคณะกรรมการระดับชาติ กำกับติดตามการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง
๒. มีองค์กรที่รับผิดชอบการดำเนินงานนันทนาการ ในระดับประเทศ
๓. มีเครือข่ายการดำเนินงานนันทนาการ ตั้งแต่ระดับพื้นที่ ท้องถิ่น ประเทศและนานาชาติ ที่มีความทันสมัย มีประสิทธิภาพและธรรมาภิบาล
๔. ทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและประชาชน มีส่วนร่วมในการบริหารและดำเนินงานนันทนาการ
๕. มีการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนานันทนาการแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔)

ตัวชี้วัด

๑. มีนโยบายนันทนาการเป็นวาระแห่งชาติ
๒. มีองค์กรที่รับผิดชอบการดำเนินงานนันทนาการ ในระดับประเทศ
๓. ร้อยละขององค์กรเครือข่ายที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินงานนันทนาการ มีความทันสมัย มีประสิทธิภาพและธรรมาภิบาล
๔. ทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและประชาชน มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการนันทนาการมากขึ้น
๕. มีการประเมินผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ

กลยุทธ์

๑. ขับเคลื่อนนโยบายนันทนาการเป็นวาระแห่งชาติ และมีคณะกรรมการระดับชาติ กำกับติดตามการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง
๒. จัดตั้งองค์กรรับผิดชอบ ประสานงาน และดำเนินงานนันทนาการ ในระดับประเทศ
๓. สร้างและพัฒนาเครือข่ายการดำเนินงานนันทนาการ ตั้งแต่ระดับพื้นที่ ท้องถิ่น ประเทศและนานาชาติ ให้มีความทันสมัย มีประสิทธิภาพและธรรมาภิบาล
๔. สร้างและพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและประชาชน
๕. กำหนดแนวทางการบูรณาการการจัดกิจกรรมนันทนาการในพื้นที่สาธารณะ (Public Space) ร่วมกับแผนพัฒนาเมือง

ยุทธศาสตร์ที่ ๕ การพัฒนานันทนาการเชิงพาณิชย์ เพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจและสังคม

วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนานันทนาการเชิงพาณิชย์ ในการส่งเสริมเศรษฐกิจและสังคมของชาติ

ผลผลิต

๑. มีฐานข้อมูลที่จำเป็นและระบบสารสนเทศที่ทันสมัย เพื่อการส่งเสริมนันทนาการเชิงพาณิชย์
๒. มีแผนและดำเนินงานบูรณาการนันทนาการเชิงพาณิชย์กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม
๓. ภาาีเครือข่ายนันทนาการ ในด้านนันทนาการเชิงพาณิชย์และด้านพัฒนาสังคม มีศักยภาพมากขึ้น
๔. มีรายงานการติดตามประเมินผลของการส่งเสริมนันทนาการเชิงพาณิชย์ ที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมอย่างต่อเนื่อง

ตัวชี้วัด

๑. ร้อยละของการพัฒนาฐานข้อมูลและระบบสารสนเทศเกี่ยวกับนันทนาการเชิงพาณิชย์ที่มีความทันสมัย
๒. มีแผนบูรณาการนันทนาการเชิงพาณิชย์กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม เพิ่มขึ้น
๓. ร้อยละของภาาีเครือข่าย ที่มีศักยภาพในด้านนันทนาการเชิงพาณิชย์และด้านพัฒนาสังคม เพิ่มขึ้น
๔. มีรายงานการประเมินผลของการส่งเสริมนันทนาการเชิงพาณิชย์ ที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคม

กลยุทธ์

๑. พัฒนาฐานข้อมูลที่จำเป็นและระบบสารสนเทศเกี่ยวกับนันทนาการเชิงพาณิชย์ ให้มีความทันสมัย และสามารถเข้าถึงได้อย่างรวดเร็ว
๒. บูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม
๓. พัฒนาศักยภาพภาาีเครือข่ายนันทนาการเชิงพาณิชย์
๔. ติดตามการส่งเสริมกิจการนันทนาการเชิงพาณิชย์ ที่ส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในวงกว้าง (Socio-Economic Impact)

บทที่ ๔

การแปลงแผนพัฒนานันทนาการแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) สู่การปฏิบัติ

แผนพัฒนานันทนาการแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) เป็นแผนยุทธศาสตร์ที่ชี้นำทิศทางการพัฒนานันทนาการของประเทศ เพื่อนำไปสู่วิสัยทัศน์การพัฒนานันทนาการของชาติในระยะยาว การดำเนินงานตามแผนพัฒนานันทนาการแห่งชาติ ดังกล่าว มีความเกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงาน ทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน ดังนั้น การนำแผนพัฒนานันทนาการแห่งชาติ สู่การปฏิบัติ จำเป็นต้องปรับเปลี่ยน กระบวนทัศน์การพัฒนาใหม่ ทั้งวิธีคิดและวิธีการทำงานเพื่อให้เกิดพลังร่วมในสังคม สามารถสร้างเครือข่าย และประสานความร่วมมือในการแปลงยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาตามแผนสู่การปฏิบัติในทุกระดับ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในการแปลงแผนพัฒนานันทนาการแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) สู่การปฏิบัติ ประกอบด้วยขั้นตอนวิธีการดำเนินการที่สำคัญ ดังนี้

๑. ขั้นตอนการแปลงแผนฯ สู่การปฏิบัติ มีขั้นตอนสำคัญ ได้แก่

ขั้นตอนที่ ๑ การสร้างความรู้ความเข้าใจในแนวคิดและสาระสำคัญของแผนพัฒนานันทนาการแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) โดยจัดให้มีระบบการสร้างความรู้และการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ในสังคมให้เข้าใจสาระสำคัญของแผนพัฒนานันทนาการแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) โดยเฉพาะภารกิจและบทบาทของตนหรือหน่วยงานที่จะสนับสนุนการแปลงแผนสู่การปฏิบัติ

ขั้นตอนที่ ๒ การตรวจสอบยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ในแต่ละยุทธศาสตร์ เพื่อศึกษาวิเคราะห์ความเชื่อมโยงกับบทบาทหน้าที่ของกระทรวง หน่วยงานหรือองค์กร และนำไปประกอบการจัดทำเป็นแผนปฏิบัติการต่อไป

ขั้นตอนที่ ๓ การจัดทำแผนปฏิบัติการในระดับต่างๆ ที่เชื่อมโยงกันภายใต้หลักการที่ยึดพื้นที่ภารกิจและการมีส่วนร่วม พร้อมกับการจัดลำดับความสำคัญในการดำเนินงานโดยที่แผนปฏิบัติการอาจเป็นแผนปฏิบัติการของหน่วยงาน แผนปฏิบัติการระดับพื้นที่ แผนปฏิบัติการในระดับท้องถิ่นและชุมชน

ขั้นตอนที่ ๔ การปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการ เพื่อให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของแผน ที่มีลักษณะเป็นองค์รวมได้อย่างมีประสิทธิภาพ การปฏิบัติตามแผนจำเป็นต้องมีการบูรณาการแผนงาน และโครงการ การปรับปรุงกลไกการดำเนินงานและการเตรียมบุคลากรให้สามารถบริหารจัดการ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ขั้นตอนที่ ๕ การติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน

๒. วิธีการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอน

ขั้นตอนที่ ๑ การสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดและสาระสำคัญของแผนพัฒนานันทนาการแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔)

ซึ่งกลุ่มเป้าหมายที่จะเข้าร่วมกระบวนการสร้างความรู้ความเข้าใจดังกล่าว ต้องมีความชัดเจน หลากหลาย และครอบคลุมทุกหน่วยงานและองค์กรทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค โดยวิธีการ ดังนี้

๑.๑ การจัดสัมมนาเพื่อเผยแพร่และประชาสัมพันธ์แผนพัฒนานันทนาการแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) โดยการเชิญผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชน รวมทั้งชุมชนและประชาชน

เข้าร่วมการสัมมนารับฟังการชี้แจงแผนฯ ซึ่งประกอบด้วยการนำเสนอสรุปสาระสำคัญของแผนฯ และแนวทางการนำไปปฏิบัติ การอภิปรายนำเพื่อแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความเข้าใจที่มีต่อแผนดังกล่าว และการเปิดอภิปรายทั่วไปจากผู้เข้าร่วมสัมมนา ทั้งนี้ อาจจำเป็นต้องจัดสัมมนาทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

๑.๒ การประชุมเชิงปฏิบัติการ เป็นวิธีการที่ใช้เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจไปพร้อมกับการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ โดยแบ่งประชุมเป็น ๒ ส่วน *ส่วนแรก* เป็นการนำเสนอสรุปสาระสำคัญของแผนพัฒนานันทนาการแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) และแนวทางการนำไปปฏิบัติเพื่อเป็นการให้ข้อมูลพื้นฐานแก่ผู้เข้าร่วมประชุม รวมทั้งต้องจัดให้มีการอภิปรายนำและการอภิปรายทั่วไปตามความเหมาะสม *ส่วนที่สอง* การแบ่งผู้เข้าร่วมประชุมเป็นกลุ่มย่อย ซึ่งเป็นวิธีที่สามารถสร้างความรู้ความเข้าใจได้อย่างใกล้ชิด พร้อมไปกับการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการนำไปปฏิบัติหรือจัดทำเป็นแผนปฏิบัติการต่อไป โดยมีข้อเสนอแนะว่าการประชุมกลุ่มย่อยต้องสร้างบรรยากาศที่ไม่เป็นทางการ ต้องมีความชัดเจนในภารกิจของกลุ่มและสิ่งที่คาดว่าจะได้รับจากกลุ่ม

๑.๓ การประสานในระดับพื้นที่ ระดับจังหวัดหรือกลุ่มจังหวัด โดยพิจารณาคัดเลือกพื้นที่ที่มีศักยภาพและมีความสนใจของผู้นำในระดับพื้นที่เป็นหลัก เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดสาระของแผนฯ และนำยุทธศาสตร์ต่างๆ ไปปฏิบัติในลักษณะบูรณาการโดยยึดภารกิจและการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ในพื้นที่นั้นๆ (Area-Function-Participation : AFP) และมีการสนับสนุนงบประมาณอย่างเป็นระบบที่สอดคล้องกัน ซึ่งวิธีนี้จะได้ทั้งความรู้ความเข้าใจในแผนพัฒนานันทนาการแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) และมีการทดลองนำร่องไปสู่การปฏิบัติตามหลัก AFP

๑.๔ การประสานในระดับนโยบายกับหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องโดยตรง เพื่อทำความเข้าใจและขอความร่วมมือในการนำไปปฏิบัติ วิธีนี้อาจจะเหมาะสมในระดับหนึ่ง แต่มีจุดอ่อนคือ ขาดการมีส่วนร่วมจากภาคประชาชนและอาจดำเนินการได้ไม่ครบทุกยุทธศาสตร์

๑.๕ การเผยแพร่สาระสำคัญของแผนฯ ผ่านสื่อต่างๆอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความเข้าใจกับทุกฝ่ายในสังคม และก่อให้เกิดความร่วมมือในการปฏิบัติตามแผนพัฒนานันทนาการแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) รวมทั้งสื่อต่างๆ ทำหน้าที่สะท้อนความคิดเห็นและทัศนะของทุกฝ่ายเกี่ยวกับแผนฯ ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการติดตามประเมินผลด้วย

อย่างไรก็ตาม สามารถเลือกใช้วิธีการดำเนินการต่างๆ ได้หลายวิธีพร้อมกัน ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของสถานการณ์และทรัพยากรที่มีอยู่

ขั้นตอนที่ ๒ การตรวจสอบยุทธศาสตร์และกรอบแนวคิดในแต่ละยุทธศาสตร์

ขั้นตอนนี้ต้องศึกษาวิเคราะห์รายละเอียดตั้งแต่เป้าหมาย แนวทางและมาตรการในแต่ละยุทธศาสตร์ โดยพิจารณาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของหน่วยงานหรือองค์กรของตนเอง หน่วยงานหนึ่งอาจเกี่ยวข้องมากกว่าหนึ่งยุทธศาสตร์ ในบางยุทธศาสตร์หน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งอาจทำหน้าที่เป็นหน่วยงานหลัก แต่ในบางยุทธศาสตร์อาจเป็นเพียงหน่วยงานรองที่สนับสนุนยุทธศาสตร์นั้นๆ ทั้งนี้ โดยการพิจารณากรอบแนวคิด แผนงานและโครงการ (Projects Ideas) ควบคู่ไปด้วย ซึ่งกรอบแนวคิดแผนงานและโครงการที่ปรากฏในแผนพัฒนานันทนาการแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) นั้น เป็นเพียงการขึ้นนำกิจกรรมหลักๆ ที่มีการจัดลำดับความสำคัญและคาดว่าจะสามารถบรรลุตามเป้าหมาย แนวทางและมาตรการของแต่ละยุทธศาสตร์ โดยหน่วยงานต่างๆ ควรดำเนินงาน ดังนี้

๒.๑ พิจารณายุทธศาสตร์ของแผนพัฒนานันทนาการแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) ว่ามีความเกี่ยวข้องกับภารกิจของหน่วยงานในเรื่องใดบ้าง ซึ่งอาจเกี่ยวข้องได้มากกว่า ๑ ยุทธศาสตร์

๒.๒ แต่ละหน่วยงานพิจารณาว่าในแต่ละเรื่องหรือแต่ละภารกิจนั้น มีหน่วยงานย่อยภายในของตน
ที่หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องบ้าง ซึ่งอาจมีได้มากกว่า ๑ หน่วยงาน เช่น กระทรวงจะพิจารณาว่ามีกรมใดบ้าง
ที่เกี่ยวข้องในยุทธศาสตร์นั้น ทั้งนี้ ควรบ่งบอกถึงหน่วยงานอื่นที่อยู่นอกกระทรวง รวมทั้งบทบาทของ
หน่วยงานนอกภาครัฐและของประชาชนที่เกี่ยวข้องในเรื่องดังกล่าวด้วย

๒.๓ วิเคราะห์ยุทธศาสตร์ เป้าหมาย แนวทางและแผนงานโครงการที่มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์
นั้นๆ ดังแสดงไว้ ดังนี้

แผนงานโครงการที่มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ตามแผนพัฒนานันทนาการแห่งชาติ

ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔)

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การส่งเสริมประชาชนให้เห็นคุณค่าของการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ด้วยการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการจนเป็นวิถีชีวิต

กลยุทธ์	แผนงาน/โครงการ	ตัวชี้วัด	หน่วย	ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา	เป้าหมาย					ผู้รับผิดชอบหลัก
					ปี ๖๐	ปี ๖๑	ปี ๖๒	ปี ๖๓	ปี ๖๔	
กลยุทธ์ที่ ๑ เผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจ เรื่องการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ด้วยนันทนาการ เพื่อให้ประชาชนตระหนักถึงคุณค่าของนันทนาการ	แผนงานที่ ๑ ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ นันทนาการแก่ประชาชน	ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักถึงคุณค่าของ นันทนาการ เพิ่มมากขึ้น	ร้อยละ	๗๙.๙*	๘๕	๙๐	๙๕	๑๐๐	๑๐๐	- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา - กระทรวงศึกษาธิการ - กระทรวงวัฒนธรรม - กระทรวงมหาดไทย - กระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์
กลยุทธ์ที่ ๒ ส่งเสริมให้ประชาชนทุกกลุ่ม ได้แก่ เด็ก เยาวชน ผู้ใหญ่ ผู้สูงอายุ รวมทั้งบุคคลกลุ่ม พิเศษ ผู้ด้อยโอกาสเข้าร่วม กิจกรรมนันทนาการ ตามความ ถนัดและความสนใจ จนเป็นวิถีชีวิต	แผนงานที่ ๒ จัดกิจกรรมนันทนาการตาม ความถนัดและความสนใจของ ประชาชนแต่ละกลุ่มเป้าหมาย จนเป็นวิถีชีวิต	ประชาชน เข้าร่วมกิจกรรม นันทนาการหลากหลาย ตามความถนัดและความสนใจ จนเป็นวิถีชีวิต	ร้อยละ	๗๖.๘*	๘๐	๘๕	๙๐	๙๕	๑๐๐	- กระทรวงกลาโหม - องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น - องค์กรภาคเอกชน
	แผนงานที่ ๓ นันทนาการในสถาบันการศึกษา โดยบูรณาการการเรียนรู้ และจัดกิจกรรมนันทนาการใน สถานศึกษา ทั้งในระดับ ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา	สถานศึกษาทุกระดับมีการ เรียนรู้และจัดกิจกรรม นันทนาการอย่างหลากหลาย ทั้งถึงและต่อเนื่อง	ร้อยละ	๙๔.๔*	๑๐๐	๑๐๐	๑๐๐	๑๐๐	๑๐๐	- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา - กระทรวงศึกษาธิการ - กระทรวงมหาดไทย - องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น - กระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ - กระทรวงวัฒนธรรม - กรุงเทพมหานครและเมืองพัทยา

* ผลการประเมินแผนพัฒนานันทนาการแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๕๙)

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ (ต่อ) การส่งเสริมประชาชนให้เห็นคุณค่าของการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ด้วยการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการจนเป็นวิถีชีวิต

กลยุทธ์	แผนงาน/โครงการ	ตัวชี้วัด	หน่วย	ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา	เป้าหมาย					ผู้รับผิดชอบหลัก
					ปี ๖๐	ปี ๖๑	ปี ๖๒	ปี ๖๓	ปี ๖๔	
กลยุทธ์ที่ ๓ สร้างกระแสความนิยมนันทนาการ โดยใช้สื่อและเทคโนโลยีหลากหลาย เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย	แผนงานที่ ๔ สร้างกระแสความนิยมนันทนาการ โดยการเผยแพร่ผ่านสื่อและเทคโนโลยี	ประชาชนเข้าถึงข้อมูลนันทนาการโดยผ่านสื่อและเทคโนโลยีหลากหลาย	จำนวนสื่อ	๔*	๔	๕	๕	๖	๖	- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา - กระทรวงมหาดไทย - องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น - กรุงเทพมหานครและเมืองพัทยา - กระทรวงวัฒนธรรม - องค์กรภาคเอกชน
กลยุทธ์ที่ ๔ ส่งเสริมกิจกรรมนันทนาการที่ประชาชนทุกกลุ่มตระหนักถึงคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่อง	แผนงานที่ ๕ จัดกิจกรรมนันทนาการด้านศิลปวัฒนธรรมตามความสนใจของประชาชนแต่ละกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้เกิดความตระหนักในคุณค่า	ประชาชนมีความตระหนักถึงคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมเพิ่มมากขึ้น	ร้อยละ	N/A	ปีฐาน	+๕	+๕	+๕	+๕	- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา - กระทรวงศึกษาธิการ - กระทรวงวัฒนธรรม - กระทรวงมหาดไทย - องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น - องค์กรภาคเอกชน
กลยุทธ์ที่ ๕ ให้มีกลไกสนับสนุนการรวมกลุ่มทางสังคม เพื่อเป็นปัจจัยสนับสนุนให้เกิดกิจกรรมนันทนาการ	แผนงานที่ ๖ หน่วยงานทั้งภาครัฐภาคเอกชนเป็นภาคีเครือข่าย สนับสนุนการรวมกลุ่มทางสังคมร่วมทำกิจกรรมนันทนาการ	มีการรวมกลุ่มทางสังคมร่วมทำกิจกรรมนันทนาการเพิ่มมากขึ้น	ร้อยละ	N/A	ปีฐาน	+๕	+๕	+๕	+๕	- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา - องค์กรภาครัฐ - องค์กรภาคเอกชน

* ผลการประเมินแผนพัฒนานันทนาการแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๕๙)

N/A = NOT AVAILABLE (ไม่มีข้อมูล)

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การพัฒนาการจัดการทรัพยากรนันทนาการ

กลยุทธ์	แผนงาน/โครงการ	ตัวชี้วัด	หน่วย	ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา	เป้าหมาย					ผู้รับผิดชอบหลัก
					ปี ๖๐	ปี ๖๑	ปี ๖๒	ปี ๖๓	ปี ๖๔	
กลยุทธ์ที่ ๑ พัฒนาบุคลากรนันทนาการ โดยจัดฝึกอบรมและร่วมมือกับสถาบันการศึกษา เพื่อผลิตบุคลากรนันทนาการในสาขาต่างๆ ได้แก่ นันทนาการเพื่อการส่งเสริมสุขภาพ นันทนาการเพื่อการบำบัดรักษา นันทนาการเพื่อการท่องเที่ยว นันทนาการเชิงพาณิชย์	แผนงานที่ ๑ ฝึกอบรม ผู้นำนันทนาการ	บุคลากรนันทนาการ มีความรู้ความสามารถ ตรงตามเกณฑ์มาตรฐาน ที่กรมพลศึกษากำหนด	ร้อยละ	๖๘.๖*	๗๐	๗๕	๘๐	๘๕	๙๐	- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา - กระทรวงศึกษาธิการ - กระทรวงแรงงาน
	แผนงานที่ ๒ ความร่วมมือกับสถาบันการศึกษา ผลิตบุคลากรนันทนาการ ในสาขาต่างๆ	- สถาบันการศึกษาที่ให้ ความร่วมมือในการผลิต บุคลากรนันทนาการ - บุคลากรที่จบการศึกษา ด้านนันทนาการในสาขาต่างๆ	จำนวน	๘๘ แห่ง*	๙๐	+๕	+๕	+๕	+๕	- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา - กระทรวงศึกษาธิการ
กลยุทธ์ที่ ๒ พัฒนาแหล่งนันทนาการสู่มาตรฐานสากลและตามหลักอารยสถาปัตย์ เพื่อให้ประชาชนทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงได้	แผนงานที่ ๓ พัฒนาแหล่งนันทนาการในชุมชนสู่มาตรฐาน ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์ โบราณสถาน ภูมิปัญญาท้องถิ่น	แหล่งนันทนาการ สถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก เกี่ยวกับนันทนาการมี มาตรฐานสากลและตามหลัก อารยสถาปัตย์เพิ่มขึ้น	จำนวน	N/A	ปีฐาน	+๕	+๕	+๕	+๕	- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา - กระทรวงวัฒนธรรม - กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม - กระทรวงมหาดไทย - กระทรวงอุตสาหกรรม - องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น - กรุงเทพมหานครและเมืองพัทยา

N/A = NOT AVAILABLE (ไม่มีข้อมูล)

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ (ต่อ) การพัฒนาการจัดการทรัพยากรนันทนาการ

กลยุทธ์	แผนงาน/โครงการ	ตัวชี้วัด	หน่วย	ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา	เป้าหมาย					ผู้รับผิดชอบหลัก
					ปี ๖๐	ปี ๖๑	ปี ๖๒	ปี ๖๓	ปี ๖๔	
กลยุทธ์ที่ ๓ พัฒนาระบบการบริหารจัดการขององค์กรนันทนาการ* สู่มาตรฐาน	แผนงานที่ ๔ พัฒนาระบบบริหารจัดการขององค์กรนันทนาการให้ได้มาตรฐาน	องค์กรนันทนาการมีระบบบริหารจัดการนันทนาการได้มาตรฐาน	ร้อยละ	N/A	ปีฐาน	+๕	+๕	+๕	+๕	- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา - กระทรวงยุติธรรม - กระทรวงมหาดไทย - กระทรวงอุตสาหกรรม - กระทรวงแรงงาน
กลยุทธ์ที่ ๔ จัดหาแหล่งเงินทุน เพื่อสนับสนุนกิจการนันทนาการ	แผนงานที่ ๕ ระดมทุน/จัดตั้งกองทุนเพื่อพัฒนาทรัพยากรนันทนาการ	งบประมาณและแหล่งเงินทุนสนับสนุนนันทนาการ	ร้อยละ	N/A	ปีฐาน	+๕	+๕	+๕	+๕	- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา - กระทรวงการคลัง - องค์กรภาคเอกชน
กลยุทธ์ที่ ๕ พัฒนากฎ ระเบียบ ที่เกี่ยวข้องกับนันทนาการ	แผนงานที่ ๖ พัฒนากฎ ระเบียบ ที่เกี่ยวข้องเพื่อกำกับควบคุมมาตรฐานด้านบุคลากร สิ่งอำนวยความสะดวก และการบริหารจัดการ	มีกฎ ระเบียบ ที่เกี่ยวข้องกับนันทนาการที่ได้รับการแก้ไขและนำไปบังคับใช้	จำนวน	N/A	ปีฐาน	๑	๑	๑	๑	- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา - กระทรวงยุติธรรม - กระทรวงมหาดไทย - กระทรวงอุตสาหกรรม - กระทรวงแรงงาน

หมายเหตุ N/A = NOT AVAILABLE (ไม่มีข้อมูล)

*องค์กรนันทนาการ หมายถึง หน่วยงานที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับนันทนาการโดยตรง ได้แก่ ศูนย์นันทนาการชุมชน

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การพัฒนาการจัดการความรู้ นวัตกรรมนันทนาการ การเผยแพร่และการนำไปใช้อย่างแพร่หลาย

กลยุทธ์	แผนงาน/โครงการ	ตัวชี้วัด	หน่วย	ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา	เป้าหมาย					ผู้รับผิดชอบหลัก
					ปี ๖๐	ปี ๖๑	ปี ๖๒	ปี ๖๓	ปี ๖๔	
กลยุทธ์ที่ ๑ พัฒนาองค์ความรู้ และนวัตกรรมนันทนาการ	แผนงานที่ ๑ พัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรม นันทนาการ	องค์ความรู้ งานวิจัย และ นวัตกรรมนันทนาการมี จำนวนเพิ่มขึ้น	จำนวน	N/A	ปีฐาน	+๕	+๕	+๕	+๕	- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา - กระทรวงศึกษาธิการ - กระทรวงวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี
กลยุทธ์ที่ ๒ เผยแพร่องค์ความรู้และ นวัตกรรมนันทนาการ ที่สร้างและพัฒนา นำไปใช้ อย่างแพร่หลาย	แผนงานที่ ๒ จัดโครงการ Thailand Recreation Best Practice Sharing Award	มีองค์ความรู้ งานวิจัย และ นวัตกรรมนันทนาการได้ถูก นำไปดำเนินการ	ร้อยละ	N/A	ปีฐาน	+๕	+๕	+๕	+๕	- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา - กระทรวงศึกษาธิการ - กระทรวงวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี
กลยุทธ์ที่ ๓ พัฒนาฐานข้อมูลและพัฒนา ระบบสารสนเทศทางนันทนาการ เพื่อให้ทุกภาคส่วน สามารถ เข้าถึงและนำองค์ความรู้ นวัตกรรม นันทนาการ ไปใช้อย่างแพร่หลาย	แผนงานที่ ๓ พัฒนาระบบฐานข้อมูลที่จำเป็น และจัดตั้งศูนย์ข้อมูลและ สารสนเทศนันทนาการ	มีฐานข้อมูลทางนันทนาการ ที่ทันสมัยและมีศูนย์ สารสนเทศที่ประชาชน สามารถเข้าถึงและนำความรู้ นวัตกรรม นันทนาการไปใช้ อย่างแพร่หลาย	จำนวน	N/A	๑	๑	๑	๑	๑	- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา - กระทรวงศึกษาธิการ - กระทรวงมหาดไทย - กระทรวงวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี - กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจ และสังคม - องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น - องค์กรภาคเอกชน

หมายเหตุ N/A = NOT AVAILABLE (ไม่มีข้อมูล)

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การพัฒนาการบริหารจัดการนันทนาการ

กลยุทธ์	แผนงาน/โครงการ	ตัวชี้วัด	หน่วย	ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา	เป้าหมาย					ผู้รับผิดชอบหลัก
					ปี ๖๐	ปี ๖๑	ปี ๖๒	ปี ๖๓	ปี ๖๔	
กลยุทธ์ที่ ๑ ขับเคลื่อนนโยบายนันทนาการเป็นวาระแห่งชาติ และมีคณะกรรมการระดับชาติ กำกับติดตามการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง	แผนงานที่ ๑ ขับเคลื่อนนโยบายนันทนาการเป็นวาระแห่งชาติ	- มีนโยบายนันทนาการเป็นวาระแห่งชาติ	จำนวน	N/A	-	-	๑	๑	๑	- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา
		- มีคณะกรรมการระดับชาติ กำกับ ติดตาม การดำเนินงาน	จำนวน	N/A	๑	๑	๑	๑	๑	
กลยุทธ์ที่ ๒ จัดตั้งองค์กรรับผิดชอบประสานงาน และดำเนินงานนันทนาการในระดับประเทศ	แผนงานที่ ๒ จัดตั้งองค์กรรับผิดชอบการดำเนินงานนันทนาการในระดับประเทศ	มีองค์กรที่รับผิดชอบการดำเนินงานนันทนาการในระดับประเทศ	จำนวน	N/A	-	-	-	-	๑	- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา
กลยุทธ์ที่ ๓ สร้างและพัฒนาเครือข่ายการดำเนินงานนันทนาการ ตั้งแต่ระดับพื้นที่ ท้องถิ่น ประเทศ และนานาชาติ ให้มีความทันสมัย ประสิทธิภาพ และธรรมาภิบาล	แผนงานที่ ๓ การสร้างและพัฒนาประสิทธิภาพของเครือข่ายนันทนาการ	มีองค์กรเครือข่ายประสบความสำเร็จในการดำเนินงานนันทนาการ มีความทันสมัย ประสิทธิภาพ และธรรมาภิบาล เพิ่มขึ้น	ร้อยละ	N/A	ปีฐาน	+๕	+๕	+๕	+๕	- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา - กระทรวงมหาดไทย - องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น - องค์กรภาคเอกชน
กลยุทธ์ที่ ๔ สร้างและพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน	แผนงานที่ ๔ ความร่วมมือในการดำเนินงานนันทนาการระหว่าง ภาครัฐ เอกชน และประชาชน	ทุกภาคส่วน มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการองค์กรนันทนาการมากขึ้น	ร้อยละขององค์กรนันทนาการ	N/A	ปีฐาน	+๕	+๕	+๕	+๕	- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา - กระทรวงมหาดไทย - องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น - องค์กรภาคเอกชน - หน่วยงานรัฐบาล

หมายเหตุ N/A = NOT AVAILABLE (ไม่มีข้อมูล)

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ (ต่อ) การพัฒนาการบริหารจัดการนันทนาการ

กลยุทธ์	แผนงาน/โครงการ	ตัวชี้วัด	หน่วย	ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา	เป้าหมาย					ผู้รับผิดชอบหลัก
					ปี ๖๐	ปี ๖๑	ปี ๖๒	ปี ๖๓	ปี ๖๔	
กลยุทธ์ที่ ๕ กำหนดแนวทางการบูรณาการการจัดกิจกรรมนันทนาการในพื้นที่สาธารณะ (Public Space) ร่วมกับแผนพัฒนาเมือง	แผนงานที่ ๕ ความร่วมมือในการบูรณาการการจัดกิจกรรมนันทนาการในพื้นที่สาธารณะ (Public Space)	- องค์กรภาครัฐภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการบูรณาการการจัดกิจกรรมนันทนาการในพื้นที่สาธารณะ (Public Space) มากขึ้น	ร้อยละ	N/A N/A	ปีฐาน	+๕	+๕	+๕	+๕	- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา - กระทรวงมหาดไทย - องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ยุทธศาสตร์ที่ ๕ การพัฒนานันทนาการเชิงพาณิชย์ เพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจและสังคม

กลยุทธ์	แผนงาน/โครงการ	ตัวชี้วัด	หน่วย	ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา	เป้าหมาย					ผู้รับผิดชอบหลัก
					ปี ๖๐	ปี ๖๑	ปี ๖๒	ปี ๖๓	ปี ๖๔	
กลยุทธ์ที่ ๑ พัฒนาฐานข้อมูลที่เป็นและระบบสารสนเทศเกี่ยวกับนันทนาการเชิงพาณิชย์ ให้มีความทันสมัย และสามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว	แผนงานที่ ๑ จัดตั้งศูนย์ส่งเสริมนันทนาการเชิงพาณิชย์	มีศูนย์ส่งเสริมนันทนาการเชิงพาณิชย์ ที่มีความทันสมัยและสามารถเข้าถึงได้ข้อมูลอย่างรวดเร็ว	จำนวน	N/A	-	-	-	-	๑	- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา - กระทรวงพาณิชย์ - กระทรวงอุตสาหกรรม - กระทรวงการต่างประเทศ
		มีการพัฒนาฐานข้อมูลและระบบสารสนเทศ ที่มีความทันสมัย เพื่อการส่งเสริมนันทนาการเชิงพาณิชย์	จำนวน	N/A	ปีฐาน	๑	๑	๑	๑	๑

หมายเหตุ N/A = NOT AVAILABLE (ไม่มีข้อมูล)

ยุทธศาสตร์ที่ ๕ (ต่อ) การพัฒนานันทนาการเชิงพาณิชย์ เพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจและสังคม

<p>กลยุทธ์ที่ ๒ บูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งทางด้านเศรษฐกิจ และสังคม</p>	<p>แผนงานที่ ๒ จัดทำแผนและดำเนินงานบูรณาการนันทนาการความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง</p>	<p>- มีแผนบูรณาการนันทนาการเชิงพาณิชย์ระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง - มีการดำเนินงานบูรณาการนันทนาการเชิงพาณิชย์กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมเพิ่มขึ้น</p>	<p>จำนวน ร้อยละของความสำเร็จ</p>	<p>N/A N/A</p>	<p>๑ ปีฐาน</p>	<p>+๕</p>	<p>+๕</p>	<p>+๕</p>	<p>+๕</p>	<ul style="list-style-type: none"> - กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา - กระทรวงพาณิชย์ - กระทรวงอุตสาหกรรม - กระทรวงการต่างประเทศ - กระทรวงมหาดไทย - กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม - กระทรวงวัฒนธรรม
<p>กลยุทธ์ที่ ๓ พัฒนาศักยภาพของภาคีเครือข่าย นันทนาการเชิงพาณิชย์</p>	<p>แผนที่ ๓ พัฒนาศักยภาพของภาคีเครือข่ายนันทนาการเชิงพาณิชย์</p>	<p>จำนวนองค์กรนันทนาการที่มีความสามารถในการแข่งขันและศักยภาพด้านนันทนาการเชิงพาณิชย์เพิ่มขึ้น</p>	<p>ร้อยละ</p>	<p>N/A</p>	<p>ปีฐาน</p>	<p>+๕</p>	<p>+๕</p>	<p>+๕</p>	<p>+๕</p>	<ul style="list-style-type: none"> - กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา - กระทรวงพาณิชย์ - กระทรวงอุตสาหกรรม - กระทรวงการต่างประเทศ - กระทรวงยุติธรรม
<p>กลยุทธ์ที่ ๔ ติดตามการส่งเสริมกิจการนันทนาการเชิงพาณิชย์ที่ส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม (Socio-Economic impact)</p>	<p>แผนที่ ๔ ประเมินผลกิจการนันทนาการที่มีต่อเศรษฐกิจและสังคม</p>	<p>ผลการส่งเสริมนันทนาการที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมมากขึ้น</p>	<p>ร้อยละ</p>	<p>N/A</p>	<p>ปีฐาน</p>	<p>+๕</p>	<p>+๕</p>	<p>+๕</p>	<p>+๕</p>	<ul style="list-style-type: none"> - กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา - กระทรวงพาณิชย์ - กระทรวงอุตสาหกรรม - กระทรวงยุติธรรม - กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ - กระทรวงแรงงาน

หมายเหตุ N/A = NOT AVAILABLE (ไม่มีข้อมูล)

* ผลการประเมินแผนพัฒนานันทนาการแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๕๕ – ๒๕๕๙)

ขั้นตอนที่ ๓ การจัดทำแผนปฏิบัติการในระดับต่างๆ

การจัดทำแผนปฏิบัติการในระดับต่างๆ ที่เชื่อมโยงกันภายใต้หลักการที่ยึดพื้นที่ภารกิจและการมีส่วนร่วม พร้อมกับการจัดลำดับความสำคัญในการดำเนินงาน เพื่อให้การจัดทำแผนปฏิบัติมีความชัดเจนและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ควรมีการทำความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะองค์ประกอบของแผนปฏิบัติการและวิธีการจัดทำแผนตามลำดับ ดังนี้

๓.๑ ลักษณะประโยชน์ของแผนปฏิบัติการ

(๑) แผนปฏิบัติการจะเป็นเครื่องมือสำคัญในการประสานการดำเนินงานของหน่วยปฏิบัติให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของแผนพัฒนานันทนาการแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) และหน่วยงานที่จะใช้แผนปฏิบัติการเป็นเครื่องมือสำหรับปฏิบัติภารกิจให้สอดคล้องกับแผนพัฒนานันทนาการแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) และแผนงานของกระทรวง

(๒) แผนปฏิบัติการของกระทรวงใดกระทรวงหนึ่ง จะแสดงให้เห็นถึงรายละเอียดว่าจะมีกรมใดกรมหนึ่งหรือหลายกรม เป็นผู้รับผิดชอบการดำเนินงานตามกลยุทธ์ แผนงาน/โครงการ มาตรการและจะต้องใช้ทรัพยากรเท่าใดในช่วงเวลาของการใช้แผน โดยแผนปฏิบัติการที่จัดทำขึ้นนั้นจะได้รับการชี้แจงจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนากลุ่มเป้าหมายเฉพาะหรือแผนพัฒนาเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องทั้งทางตรงและทางอ้อม

(๓) แผนปฏิบัติการจะเป็นประโยชน์ต่อการสนับสนุนของหน่วยงานกลาง ในด้านทรัพยากรการดำเนินงานทั้งแหล่งเงินงบประมาณและทรัพยากรบุคคล และจะช่วยให้สามารถติดตามและประเมินผลความสำเร็จ ตลอดจนผลกระทบของการดำเนินงานได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

๓.๒ องค์ประกอบและสาระสำคัญของแผนปฏิบัติการ แผนปฏิบัติการที่สมบูรณ์ควรประกอบด้วยสาระสำคัญ ๓ ส่วนดังนี้

ส่วนที่หนึ่ง: ประกอบด้วยหลักการและเหตุผลในการจัดทำแผนปฏิบัติการ วิสัยทัศน์ของหน่วยงาน วัตถุประสงค์และภารกิจหลัก โดยสรุปของหน่วยงานผู้จัดทำแผนปฏิบัติการซึ่งเป็นภารกิจที่จะต้องดำเนินการตามหน้าที่ความรับผิดชอบปกติของกระทรวงที่สนับสนุนแผนพัฒนานันทนาการแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔)

ส่วนที่สอง: เป็นรายละเอียดของแผนปฏิบัติการซึ่งประกอบด้วย กลยุทธ์ แผนงาน/โครงการ และมาตรการ ซึ่งรวมถึงการปรับปรุงบทบาทภารกิจของหน่วยงานเจ้าของแผนปฏิบัติการด้วย โดยที่กลยุทธ์ แผนงาน/โครงการและมาตรการ ควรแยกเป็น ๒ ลักษณะ คือ

(๑) แผนงานปกติที่หน่วยงานต่างๆ ต้องดำเนินการอยู่แล้วและอาจไม่เกี่ยวข้องกับ ๕ ยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนานันทนาการแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) โดยตรง

(๒) กลยุทธ์ แผนงาน/โครงการ และมาตรการที่สนับสนุนยุทธศาสตร์ ตามแผนพัฒนานันทนาการแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) มีการจำแนกให้เห็นถึงสัดส่วนของการใช้ทรัพยากรแหล่งที่มาของการใช้ทรัพยากรทั้งจากงบประมาณและจากแหล่งอื่นๆ แยกตามกลุ่มของยุทธศาสตร์ เพื่อชี้ให้เห็นภาพการใช้ทรัพยากรด้านการเงินทั้งหมดที่ชัดเจน และเป็นประโยชน์ในการติดตามประเมินผลของแผนปฏิบัติการ

ส่วนที่สาม: การติดตามประเมินผล นอกจากการระบุเป็นขั้นตอนสำคัญในแต่ละโครงการแล้ว แผนปฏิบัติการจะต้องเสนอแนวทางและระบบการติดตามประเมินผลการดำเนินงาน เพื่อให้ทราบถึงความก้าวหน้า ปัญหา และข้อจำกัดของการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการ รวมทั้งการกำหนดตัวชี้วัด ซึ่งควรครอบคลุม ๒ ส่วนคือ

- ตัวชี้วัดผลสำเร็จในวัตถุประสงค์และเป้าหมายของแผนปฏิบัติการ
- ตัวชี้วัดผลกระทบของการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการ

๓.๓ วิธีการจัดทำแผนงานโครงการและมาตรการของแผนปฏิบัติการ

ขั้นเตรียมการ

หน่วยงาน/องค์กรควรมีระบบและกลไกโครงสร้างการบริหารและกำหนด ผู้รับผิดชอบ เป็นลักษณะกลุ่มทำงานร่วมกัน ดำเนินการประเมินศักยภาพของหน่วยงาน/องค์กรโดยการศึกษา วิเคราะห์ สภาพแวดล้อมทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง กฎระเบียบ โครงสร้าง การบริหารองค์กร และประเมินผลสรุปสถานการณ์ที่เป็นโอกาส ภัยคุกคาม จุดอ่อน จุดแข็ง ของหน่วยงาน/ องค์กร โดยใช้เทคนิค SWOT ANALYSIS เพื่อนำไปประกอบการจัดทำแผนงาน/โครงการ มาตรการ โดยพิจารณาถึงการใช้อุปสรรคและจุดแข็งให้เป็นประโยชน์ ต่อการจัดทำแผนงานและโครงการให้สอดคล้อง กับแผนพัฒนานันทนาการแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) และสอดคล้องกับภารกิจขององค์กร/ หน่วยงาน ขณะเดียวกันพิจารณาตั้งรับแก้ไขจุดอ่อนและภัยคุกคามที่หน่วยงานต้องเผชิญได้อย่างเหมาะสม และทันการณ์

ขั้นการจัดทำแผนงาน โครงการและมาตรการในระดับหน่วยงาน

ในการจัดทำแผนงาน โครงการและมาตรการสนับสนุนของกระทรวงและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีแนวทาง ดังนี้

กรณีที่ ๑ : ภารกิจดังกล่าวอยู่ที่หน่วยงานเดียวกัน คือ กระทรวงเดียวกันหรือสำนักงานเดียวกัน

(๑) ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมพิจารณาการจัดทำแผนงาน โครงการ มาตรการโดยมีกลไก สำหรับประสานงานร่วมกัน เช่น ใช้หน่วยงานที่เป็นหน่วยงานวางแผนของกระทรวง คณะกรรมการ หรือคณะทำงาน ที่ทำหน้าที่ประสานแผนปฏิบัติการที่มีอยู่แล้วปรับปรุงให้เหมาะสมขึ้น รวมทั้งอาจพิจารณา จัดตั้งคณะทำงานขึ้นใหม่ ในกรณีที่ยังไม่มีกลไก

(๒) การจัดทำแผนงาน โครงการ และมาตรการต้องยึดหลักการ พื้นที่ ภารกิจ และการมีส่วนร่วม (AFP) ซึ่งทุกฝ่ายจะร่วมกันพิจารณาเลือกพื้นที่เป้าหมายที่จะดำเนินงานในเรื่องดังกล่าว โดยมีการกำหนด บทบาทของทุกฝ่ายที่เข้ามามีส่วนร่วมดำเนินงานให้ชัดเจนว่าหน่วยงานใดรับผิดชอบส่วนใด และมีวิธีการบริหารจัดการและประสานงานร่วมกันในระหว่างดำเนินการดำเนินงานอย่างไร รวมถึงร่วมกัน

(๓) วิเคราะห์ถึงกลุ่มคนที่จะได้รับผลกระทบและผลประโยชน์จากการดำเนินแผนงานโครงการ และมาตรการในพื้นที่ให้ชัดเจน

(๔) ในแต่ละแผนงาน โครงการ และมาตรการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องร่วมกันพิจารณา กำหนดวงเงินที่ต้องการใช้ทั้งจากงบประมาณแผ่นดินและแหล่งอื่นๆ โดยชี้ให้เห็นสัดส่วนการใช้ทรัพยากร ของแต่ละหน่วยงานในแผนงานและโครงการ แยกตามภารกิจปกติและภารกิจที่สนับสนุนแผนพัฒนานันทนาการแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔)

(๕) หน่วยงานที่ต้องพิจารณาแนวทางการจัดทำเครื่องชี้วัดผลสำเร็จและผลกระทบ ของแผนงาน โครงการ ตลอดจนมาตรการที่ได้จัดขึ้นทำเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับต่างๆ ว่าสามารถ ติดตามประเมินผลแผนงาน โครงการ และมาตรการต่างๆ ว่าสามารถตอบสนองยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนานันทนาการแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔)

กรณีที่ ๒ : ภารกิจที่ต้องเกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงาน

แนวทางการจัดทำแผนงาน โครงการและมาตรการส่วนใหญ่จะมีลักษณะคล้ายคลึงกับกรณีแรก มีขั้นตอน ดังนี้

ในการพิจารณาการจัดทำแผนงาน โครงการ และมาตรการสนับสนุนแต่ละยุทธศาสตร์จำเป็นต้องมีกลไกการทำงานในรูปแบบของคณะกรรมการหรือคณะทำงานที่มีผู้แทนจากทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าร่วม ซึ่งอาจเป็นกลไกที่มีอยู่แล้ว เพื่อให้มีการทำงานเป็นระบบ ลดความซับซ้อนและเกิดความต่อเนื่องในการทำงาน

คณะกรรมการที่จัดตั้งขึ้นร่วมกันพิจารณาจัดสรรงบประมาณแผ่นดินและจากแหล่งอื่นๆ ให้แก่หน่วยงานแต่ละแห่งตามเนื้องานที่ต้องดำเนินการ รวมทั้งทำหน้าที่ประสานงานพิจารณาแนวทางการจัดทำเครื่องมือชี้วัดของแผนงานแต่ละโครงการ เพื่อวัดผลสำเร็จและผลกระทบของแผนงานและโครงการ

เมื่อการจัดทำแผนและโครงการแล้วเสร็จ แต่ละหน่วยงานจะนำแผนงาน โครงการและมาตรการที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งงบประมาณจากแหล่งต่างๆ ไปกำหนดในแผนปฏิบัติการของกระทรวงที่สังกัดโดยตรง

ขั้นตอนที่ ๔ การปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการ

เนื่องจากแผนพัฒนานันทนาการแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๕๙) เน้นการพัฒนานันทนาการแบบองค์รวมโดยมีหลายฝ่ายร่วมดำเนินการ ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพสูงสุดจึงให้ความสำคัญต่อการบริหารจัดการที่ยึดพื้นที่และเป้าหมายร่วมกันในการดำเนินงานภายใต้การมีส่วนร่วมตามภารกิจของแต่ละฝ่ายทั้งภาครัฐและเอกชนเพื่อให้เกิดกระบวนการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับรู้และร่วมการแปลงแผนงานต่างๆ ไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม สามารถประหยัลดทรัพยากรต่างๆ รวมทั้งลดความซ้ำซ้อน และไม่ก่อให้เกิดความสับสนระหว่างหน่วยงานราชการด้วยกัน หรือระหว่างประชาชนกับรัฐบาล หรือระหว่างประชาชนกับประชาชน โดยมีแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

๔.๑ การบูรณาการแผนงานและโครงการ ได้กำหนดขั้นตอนและวิธีการดังนี้

๑) ขั้นตอนการบูรณาการ

(๑) ใช้กลไกที่มีอยู่ในระดับจังหวัด หรือจัดตั้งคณะทำงานบูรณาการโครงการของจังหวัด ซึ่งประกอบด้วยผู้ว่าราชการเป็นประธานคณะกรรมการ โดยมีผู้อำนวยการสำนักงานจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชนในพื้นที่เป็นคณะทำงาน หัวหน้าสำนักงานจังหวัดและผู้แทนสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัด เป็นคณะทำงานและเลขานุการร่วมกัน มีหน้าที่ประสานงานบูรณาการโครงการต่างๆ ที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนา

(๒) คณะทำงานฯ ร่วมประมวลผลโครงการต่างๆ ประจำปีงบประมาณ (ซึ่งได้รับอนุมัติแล้ว) ของทุกส่วนราชการในจังหวัด แล้วนำมาวิเคราะห์และจำแนกประเภทโครงการเพื่อจัดกลุ่มตามสภาพปัญหาของจังหวัด

(๓) คณะทำงานฯ จัดเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องของหน่วยงานต่างๆ เพื่อรับผิดชอบในการบูรณาการโครงการต่างๆ ของกลุ่มและร่วมกันแสดงความคิดเห็น (เจ้าหน้าที่หน่วยงานต่างๆ ที่ประจำกลุ่มต้องมีอำนาจตัดสินใจได้ เพื่อความคล่องตัวในการบูรณาการ)

(๔) สรุปผลบูรณาการโครงการของแต่ละกลุ่มในข้อ (๓) เป็นภาพรวมและรายงานผลการบูรณาการโครงการ พร้อมด้วยปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ ขั้นสุดท้ายเป็นการติดตามผลการดำเนินงานโครงการต่างๆ ที่บูรณาการพร้อมทั้งรายงานผล

๒) วิธีบูรณาการโครงการ

(๑) พิจารณาวัตถุประสงค์โครงการต่างๆ ของแต่ละกลุ่มว่ามีโครงการใดบ้างที่มีวัตถุประสงค์ของโครงการส่งเสริมสนับสนุนซึ่งกันและกันหรือคล้ายคลึงกัน ซึ่งสามารถบูรณาการเข้าด้วยกันได้

(๒) พิจารณากลุ่มเป้าหมาย โดยพิจารณาว่าโครงการใดมีกลุ่มเป้าหมายเดียวกันหรือเป็นโครงการที่สามารถรวมกลุ่มเป้าหมายเข้าด้วยกันได้ หากเป็นการฝึกอบรมพิจารณาเนื้อหาหลักสูตร โครงการใดสามารถจะปรับหลักสูตรรวมกันได้

(๓) พิจารณาพื้นที่เป้าหมาย โดยพิจารณาว่าโครงการใดบ้างที่สามารถรวมพื้นที่เป้าหมายกันได้ หรือโครงการใดควรตัดพื้นที่ดำเนินการลง หรือควรสับเปลี่ยนพื้นที่การดำเนินการเพื่อให้สามารถดำเนินการไปพร้อมกันได้

(๔) พิจารณาระยะเวลาดำเนินการปรับเวลาดำเนินการของโครงการต่างๆ ให้สามารถดำเนินการไปพร้อมๆ กันได้ เพื่อประหยัดเวลาในการทำงานลงได้

(๕) พิจารณารายละเอียดงบประมาณดำเนินการว่าจะสามารถปรับลดงบประมาณของโครงการใดลงจำนวนเท่าไร เพื่อให้ใช้งบประมาณอย่างประหยัดที่สุด

(๖) พิจารณาหน่วยงานหลักและหน่วยงานสนับสนุน ซึ่งเมื่อโครงการต่างๆ ได้ บูรณาการเข้าด้วยกันแล้ว หน่วยงานใดควรเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินงานและติดตาม ประเมินผล

๔.๒ การเชื่อมโยงแผนปฏิบัติงานของหน่วยงานกับแผนปฏิบัติการในระดับพื้นที่

ในการจัดทำแผนปฏิบัติการในระดับพื้นที่ หน่วยงานในระดับพื้นที่สามารถจัดทำแผนปฏิบัติการตามแนวทางการจัดการแบบพื้นที่ ภารกิจ การมีส่วนร่วม และเชื่อมโยงเข้ากับแผนปฏิบัติการของหน่วยงานในลักษณะต่างๆ ดังนี้

๑) การดำเนินการในระดับจังหวัดโดยยึดพื้นที่ตามเขตปกครอง : แผนปฏิบัติการในระดับพื้นที่

(๑) แต่ละพื้นที่โดยคณะกรรมการพัฒนาจังหวัดนำยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนานันทนาการแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) มาพิจารณา พร้อมทั้งแยกแยะกลุ่มเป้าหมายเพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาตามสภาพแวดล้อมและข้อเท็จจริงของแต่ละจังหวัด ทั้งนี้ ในการกำหนดแนวทางการพัฒนาจะอาศัยการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในจังหวัด

(๒) การกำหนดเป้าหมายการพัฒนาตาม (๑) ถ้าหากอยู่ในระดับหมู่บ้านต้องให้หน่วยงานระดับอำเภอ โดยคณะกรรมการพัฒนาอำเภอเป็นผู้กำหนดขึ้นมาและรายงานให้ทางจังหวัดทราบ เพื่อใช้เป็นเป้าหมายที่ทุกฝ่ายจะเข้ามาประสานกิจกรรมสู่เป้าหมายเดียวกัน

(๓) ประสานงานโครงการเพื่อพัฒนาในแต่ละเรื่อง โดยประกอบด้วย โครงการทั้งภาครัฐและนอกภาครัฐที่จะประสานกิจกรรมลงสู่เป้าหมาย ซึ่งจะพิจารณาจากข้อมูลแผนต่างๆ ที่จังหวัดเกี่ยวข้อง เช่น ในส่วนท้องถิ่นจะรวมข้อมูลจากแผนของเทศบาลและสุขาภิบาล นอกเหนือจากองค์การบริหารส่วนตำบล พร้อมทั้งระบุงบประมาณของแต่ละโครงการแต่ละเป้าหมายที่จะดำเนินการ

๒) การดำเนินงานในระดับภาค โดยยึดพื้นที่เป้าหมายที่ได้กำหนดขึ้น สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัด จะทำหน้าที่ในการเสนอแนวทางการพัฒนานันทนาการภาคต่างๆ เพื่อนำไปประสานงานกับหน่วยงานในระดับพื้นที่ในการเสนอแผนงาน โครงการและมาตรการ เพื่อตอบสนองแนวทางการพัฒนาดังกล่าว

ขั้นตอนที่ ๕ การติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน ควรแบ่งเป็นระยะ ดังนี้

๕.๑ ประเมินผลก่อนการดำเนินงาน เพื่อตรวจสอบความพร้อมในการดำเนินงาน

๕.๒ ประเมินผลระหว่างการดำเนินงาน เพื่อติดตามการดำเนินงาน

๕.๓ ประเมินผล เพื่อเสร็จสิ้นโครงการ เพื่อประเมินผลการดำเนินงานโครงการต่างๆ พร้อมทั้งรายงานผลการดำเนินงานโดยรวม

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแปลงแผนพัฒนานันทนาการแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) สู่การปฏิบัติ

- ๑) หน่วยงานกลาง มี ๒ ระดับ คือ หน่วยงานกลางระดับชาติและหน่วยงานกลางระดับสาขา ดังนี้
- (๑) หน่วยงานกลางระดับชาติ ที่ทำหน้าที่สนับสนุนการดำเนินงานของหน่วยปฏิบัติในการแปลงยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติ ได้แก่
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
 - สำนักงานงบประมาณ
 - สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน
 - สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
- (๒) หน่วยงานกลางระดับสาขา หมายถึง สำนักงานนันทนาการ กรมพลศึกษา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ประสานงานและกระตุ้นผลักดันให้แผนพัฒนานันทนาการแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) มีการนำไปปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬามีโครงสร้างองค์กรทั้งในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคและส่วนจังหวัด
- ๒) หน่วยปฏิบัติจัดทำแผนปฏิบัติการที่สอดคล้องกับแผนพัฒนานันทนาการแห่งชาติฯ โดยมีการประสานงานกันระหว่างหน่วยปฏิบัติในการจัดทำแผน/โครงการในลักษณะบูรณาการ ได้แก่

องค์กรหลักภาครัฐ

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา
- กระทรวงศึกษาธิการ
- กระทรวงมหาดไทย
- กระทรวงสาธารณสุข
- กระทรวงกลาโหม
- กระทรวงแรงงาน
- กระทรวงวัฒนธรรม
- กระทรวงอุตสาหกรรม
- กระทรวงพาณิชย์
- กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
- กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- กระทรวงการคลัง
- กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
- กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- กระทรวงคมนาคม
- กระทรวงยุติธรรม
- กระทรวงพลังงาน
- กระทรวงการต่างประเทศ
- สำนักนายกรัฐมนตรี
- สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
- สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
- องค์การปกครองพิเศษ ได้แก่ กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา
- องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

องค์กรสนับสนุน

- สถาบันการศึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ
- รัฐวิสาหกิจในกระทรวงต่างๆ
- องค์กรสาธารณประโยชน์
- สถาบันวิชาการ
- องค์กรสื่อมวลชน
- สมาคมต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง
- บริษัท ห้างร้าน ธุรกิจเอกชน

หน่วยงานที่รับผิดชอบ

๑. หน่วยงานกลาง สำนักนันทนาการ กรมพลศึกษา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา เป็นองค์กรหลัก รับผิดชอบในการจัดทำแผนพัฒนานันทนาการแห่งชาติฯ ส่วนหน่วยงานกลางอื่นๆ เป็นผู้สนับสนุน การดำเนินงานของหน่วยปฏิบัติโดยการกระตุ้นและผลักดันหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแปลงยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติ ได้แก่

- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- สำนักงานงบประมาณ
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน
- สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

๒. หน่วยปฏิบัติจัดทำแผนปฏิบัติการที่สอดคล้องกับแผนพัฒนานันทนาการแห่งชาติฯ โดยมีการประสานงานกันระหว่างหน่วยปฏิบัติในการจัดทำแผน/โครงการในลักษณะบูรณาการ ได้แก่

องค์กรหลักภาครัฐ

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา
- กระทรวงศึกษาธิการ
- กระทรวงมหาดไทย
- กระทรวงสาธารณสุข
- กระทรวงกลาโหม
- กระทรวงแรงงาน
- กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม
- กระทรวงวัฒนธรรม
- กระทรวงอุตสาหกรรม
- กระทรวงพาณิชย์
- กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
- กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- กระทรวงการคลัง
- กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- กระทรวงคมนาคม
- กระทรวงยุติธรรม
- กระทรวงพลังงาน
- กระทรวงการต่างประเทศ
- สำนักงานรัฐมนตรี
- สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
- สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
- องค์กรปกครองพิเศษ ได้แก่ กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา
- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

องค์กรสนับสนุน

- สถาบันการศึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ
- รัฐวิสาหกิจในกระทรวงต่างๆ
- องค์กรสาธารณประโยชน์
- สถาบันวิชาการ
- องค์กรสื่อมวลชน
- สมาคมต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง
- บริษัท ห้างร้าน ธุรกิจเอกชน

ภาคผนวก

คำจำกัดความ

๑. นันทนาการ

หมายถึง การใช้เวลาว่างจากภารกิจงานประจำ ซึ่งผู้เข้าร่วมกิจกรรมกระทำ ด้วยความสมัครใจ และมีความพึงพอใจ โดยกิจกรรมนั้นไม่ขัดต่อขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมและกฎหมายบ้านเมือง ทำให้เกิดความสุขสนุกสนานเพลิดเพลิน มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี นันทนาการจึงเป็นส่วนสำคัญในวิถีชีวิต

๒. กิจกรรมนันทนาการ

หมายถึง กิจกรรมที่ก่อให้เกิดประสบการณ์ในการใช้เวลาว่างจากการเลือกเข้าร่วมกิจกรรม แบ่งเป็น ๑๑ ประเภท คือ

- ๒.๑ เกมกีฬาและการละเล่น (กิจกรรมเกม กีฬา การละเล่นไทยและสากล ฯลฯ)
- ๒.๒ การเดินร่ำ (การเดินร่ำพื้นเมือง การเดินร่ำตามสมัยนิยม การลีลาศ ฯลฯ)
- ๒.๓ ศิลปะและหัตถกรรม (งานฝีมือ งานประดิษฐ์ วาดรูป ถ่ายรูป ฯลฯ)
- ๒.๔ การร้องเพลงและดนตรี (การร้องเพลง เล่นดนตรี ฟังดนตรี ฯลฯ)
- ๒.๕ ภาษาและวรรณกรรม (การอ่าน เขียน พูด ปริศนาคำทาย ฯลฯ)
- ๒.๖ การแสดงและการละคร (การแสดงละคร ภาพยนตร์ การเล่นเกม ฯลฯ)
- ๒.๗ งานอดิเรก (การสะสม ปลูกต้นไม้ เลี้ยงสัตว์ ฯลฯ)
- ๒.๘ กิจกรรมกลางแจ้ง/นอกเมือง (กิจกรรมค่ายพักแรม กิจกรรมผจญภัยต่างๆ การท่องเที่ยว ฯลฯ)
- ๒.๙ กิจกรรมทางสังคม (งานบวช งานแต่งงาน งานบุญต่างๆ ฯลฯ)
- ๒.๑๐ กิจกรรมพิเศษตามเทศกาลต่างๆ (วันสงกรานต์ วันขึ้นปีใหม่ วันลอยกระทง ฯลฯ)
- ๒.๑๑ การบริการอาสาสมัคร (กิจกรรมจิตอาสา เช่น ปลูกป่า กิจกรรมอาสาสมัครทางวัฒนธรรม กิจกรรมอาสาทางกีฬา ฯลฯ)

๓. การศึกษาการใช้เวลาว่าง

หมายถึง การศึกษาการใช้เวลาว่างให้เกิดความเข้าใจ ตระหนักรู้การใช้เวลาว่างอย่างคุ้มค่า และเป็นประโยชน์ต่อตนเอง สังคม และประเทศชาติโดยใช้กิจกรรมนันทนาการเป็นสื่อ ทำให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เกิดสัมพันธภาพที่ดีของคนในชุมชนเป็นสังคมแห่งคุณธรรม สมานฉันท์มั่นคง และมั่นคงทำให้ประเทศชาติพัฒนาอย่างยั่งยืน

๔. การใช้เวลาว่าง

หมายถึง การประกอบกิจกรรมในเวลาว่างอย่างรู้คุณค่าด้วยความสมัครใจที่เกิดจากแรงจูงใจภายใน ก่อให้เกิดประสบการณ์การใช้เวลาว่างนำไปสู่ความสุขสนุกสนาน ความพึงพอใจ และความสดชื่นทั้งร่างกาย และจิตใจ ทำให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง สังคมและประเทศชาติ

๕. บุคลากรนันทนาการ

หมายถึง บุคลากรที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับนันทนาการ ได้แก่ ผู้นำนันทนาการ อาสาสมัคร บุคลากร นันทนาการอาชีพ และผู้บริหารจัดการด้านนันทนาการ เป็นต้น

๖. ผู้นำนันทนาการ

หมายถึง ผู้ปฏิบัติงานด้านนันทนาการหรือผู้ผ่านการอบรมหลักสูตรการเป็นผู้นำนันทนาการ

๗. นันทนาการอาชีพ

หมายถึง บุคคลที่ประกอบอาชีพนันทนาการโดยสำเร็จการศึกษา ด้านนันทนาการในสาขาใดสาขาหนึ่ง ตั้งแต่ระดับปริญญาตรีเป็นต้นไป หรือเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับในวงวิชาชีพนันทนาการ

๘. นันทนาการเชิงพาณิชย์

หมายถึง กิจกรรมนันทนาการที่ได้รับการพัฒนาให้เป็นธุรกิจหรือดำเนินการให้ เป็นกิจกรรมเพื่อการหารายได้

๙. ศูนย์นันทนาการชุมชน

หมายถึง ศูนย์นันทนาการที่จัดตั้งโดยชุมชน เพื่อดำเนินกิจกรรมนันทนาการในชุมชนนั้นๆ โดยประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ได้เข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการตามความถนัดและความสนใจของตนเองอย่างทั่วถึง

๑๐. แหล่งนันทนาการ

หมายถึง สถานที่ อุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับนันทนาการที่มีการบริหารจัดการ นันทนาการ งบประมาณ กฎ ระเบียบ หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับนันทนาการ

๑๑. สถานศึกษาทุกระดับ

หมายถึง สถานศึกษาตั้งแต่ระดับก่อนวัยเรียน ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา

๑๒. การประกอบกิจกรรมนันทนาการจนเป็นวิถีชีวิต

หมายถึง การประกอบกิจกรรมนันทนาการเป็นประจำจนเป็นส่วนหนึ่ง ของชีวิตประจำวัน เช่น อ่านหนังสือ ฟังเพลง ออกกำลังกาย เป็นต้น

๑๓. ประชาชน

หมายถึง ประชาชนทุกกลุ่ม ได้แก่ เด็ก เยาวชน ผู้ใหญ่ ผู้สูงอายุ รวมทั้งบุคคลกลุ่มพิเศษ และผู้ด้อยโอกาส

- เด็ก หมายถึง บุคคลที่มีอายุไม่เกิน ๑๔ ปีบริบูรณ์
- เยาวชน หมายถึง บุคคลที่มีอายุตั้งแต่ ๑๔ ปีบริบูรณ์ แต่ไม่เกิน ๒๔ ปีบริบูรณ์
- ผู้ใหญ่ หมายถึง บุคคลที่มีอายุเกิน ๒๔ ปีบริบูรณ์
- ผู้สูงอายุ หมายถึง บุคคลที่มีอายุ ๖๐ ปีบริบูรณ์ขึ้นไป

- บุคคลกลุ่มพิเศษ หมายถึง บุคคลผู้พิการทุกประเภท ทุกระดับ ได้แก่ ผู้พิการทางการมองเห็น ผู้พิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย ผู้พิการ ทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหวและผู้พิการทางสติปัญญา หรือการเรียนรู้ เป็นต้น

- ผู้ด้อยโอกาส หมายถึง ผู้ประสบปัญหาทุกข์ยาก เดือดร้อนในการดำรงชีวิตประจำวัน และครอบครัวขาดความมั่นคงเพียงพอในการทำหน้าที่ช่วยเหลือ ป้องกันและพัฒนา อีกทั้งไม่สามารถเข้าถึงบริการทางสังคม ตามมาตรฐานของการพัฒนาคุณภาพชีวิต เช่น ผู้สูงอายุผู้ยากจน เด็กเร่ร่อน เป็นต้น

๑๔. ธรรมภิบาล

หมายถึง การบริหารการจัดการที่ดี ประกอบด้วยลักษณะที่สำคัญ คือ มีความถูกต้อง มีความเป็นธรรม มีความรับผิดชอบ มีวินัย มีจริยธรรม มีความโปร่งใสและตรวจสอบได้